

SOLI DEO GLORIA

Solas

číslo 16

jeseň 2012

**utekal
spred
Hospodina**

**Uvrhol si ma do hlbiny
uprostred mora
a vlny sa cezo mňa prevalili.
Na Hospodina som volal
zo svojho súženia
a On ma vyslyšal.**

Jonáš 2:3-4

Tak vzácna milosť

Tak vzácna milosť, lásky čin,
čo zažil úbožiak:
mňa v hriechu našiel Boží Syn
a dal mi viery zrak.

Tá milosť bázni učila
a strach môj vzala v diaľ,
mne predivne sa zjavila,
keď spásu Boh mi dal.

Hoc mnohý boj i nástraha
na mojej púti vpred –
mňa milosť vedie predrahá
v ten krásny, večný svet.

Keď srdce, telo zoslabnú
a príde žitia skon,
zaspievam pieseň oslavnú,
kde milosti je trón.

Spevník *Duchovné piesne*, Nitra 1987, pieseň č. 190.
Publikované s láskavým súhlasom zostavovateľa spevníka.

obsah

Tak vzácna milosť.....	1	Oznámené	
Boží muž, ktorý uteká pred Bohom.....	2	a oznamované evanjelium.....	16
Pavlova cesta do Ríma.....	9	Štvrtá kniha Knihy Žalмов.....	23
Listy z väzenia		Naliehavosť stretnutia s Ježišom	32
a pastoračné epištoly.....	12	Piata kniha Knihy Žalmov	38

Boží muž, ktorý uteká pred Bohom

A stalo sa slovo Hospodinovo k Jonášovi, synovi Amittaiho, povediac: Vstaň, choď do Ninive, toho veľkého mesta, a volaj proti nemu, lebo ich zloba vystúpila hore pred moju tvár. Ale Jonáš vstal, aby utiekol do Taršíša spreď tvári Hospodinovej, a prídúc dolu do Joppy našiel loď, ktorá išla do Taršíša, dal, čo bola jej mzda, a zišiel do nej, aby sa odplavil s nimi do Taršíša spreď tvári Hospodinovej.

Jonáš 1:1-3

V úvode tohto článku sa budeme venovať trom krátkym témam a zamyslíme sa nad 1. kapitolou starozákonnej knihy Jonáš. Prosím čitateľov, aby si najprv prečítali všetkých 16 veršov tejto kapitoly.

Úvod

1. O knihe Jonáš

Dosť veľa, najmä na detských besiedkach, sa vyučuje o Jonášovi ako o biblickom príbehu. Je to však viac než príbeh. Je to inšpirované Božie slovo. Pán Ježiš Kristus dáva na túto knihu pečať historickej platnosti. Odkázal na ňu v situácii, keď niektorí zo zákonníkov a farizejov žiadali od neho znamenie (Matúš 12:38). Odpovedal, že im nebude dané iné znamenie, iba znamenie proroka Jonáša (Matúš 12:39), a potom ho pripodobnil k svojmu vlastnému vzkrieseniu: „*Lebo ako bol Jonáš v bruchu veľryby tri dni a tri noci, tak bude i Syn človeka v srdci zeme tri dni a tri noci*“ (Matúš 12:40) a „*Lebo ako bol Jonáš znamením Ninivčanom, tak bude aj Syn človeka tomuto pokoleniu.*“ (Lukáš 11:30).

V knihe nie je priamo uvedené, kto ju napísal. Všetko však nasvedčuje, že je autobiografická. Je to verný zápis toho, ako Boh jedná s človekom Jonášom. Jedna z vlastností Písma je tá, že neskrýva chyby a zlyhania ľudí, ktorých opisuje. Aj

z tejto knihy sa učíme o dobrých a zlých vlastnostiach človeka. Aj Jonášov príbeh by mohol byť poučením pri našich vlastných chybách a zlyhaniach, keď si uvedomíme, že títo veľkí mužovia Písma boli práve takí ľudia ako my, aj keď samozrejme nemusíme prejsť tou istou skúsenosťou, akou prechádzali oni.

2. Jonáš ako človek

Podľa 1. verša tejto knihy Jonáš bol synom Amittaiho z Galiley z pokolenia Zabulóna (pozri tiež Matúš 4:15 – „*Zem Zabulona a zem Neftalima, na ceste k moru, za Jordánom, Galilea pohanov*“). Bol skutočný autentický Boží prorok. Patril medzi tých prorokov, ktorí skutočne autoritatívne hovorili v Božom mene.

V knihe Jeremiáš, v jej 23. kapitole a 21. verši, Boh hovorí o prorokoch, ktorí chceli v mene Boha horlivo hovoriť, kázať a konať, ale on ich k tomu neustanovil. Rovnako je to tak aj v 5. Mojžišovej 14:20, kde je uvedené, ako preskúšať, či prorok je pravý, alebo nie – a tento princíp zostáva až do dnešných dní.

Jonáš nebol falošný prorok. Uvedomoval si svoje zlyhania a sám o nich

hovoril. Svoju službu vykonával počas zlej vlády Jeroboáma II v 8. storočí pred Kristom (2. Kráľov 14:23 a ďalej). Potvrdenie Jonášovej služby je uvedené vo verši 25. Jeroboám II robil to, čo je zlé v očiach Hospodina, a pritom obnovil Izrael – získal späť územie Izraelovo podľa slova Hospodina, Boha Izraelovho, ktoré Boh hovoril ústami svojho služobníka Jonáša (verše 24 a 25). Toto potvrdzuje, že Jonáš bol pravý prorok.

Prorok Jonáš bol sám synom proroka (2. Kráľov 14:25) a pochádzal z Galiley. Je zaujímavé, že farizeji Nikodémovi, ktorý sa snažil pred nimi obhajovať Pána Ježiša Krista, hovorili: „*Nie si aj ty z Galiley? Skúmaj a uvidíš, že nieto proroka z Galiley.*“ (Ján 7:52, evanjelický preklad). To samozrejme nebola pravda. Hovorili zrejme v nevedomosti o prorokovi Jonášovi.

3. O meste Ninive

(Pozri tiež poznámku redakcie za článkom).

Ninive bolo hlavné mesto Asýrskej ríše. Bolo to bohaté a silné mesto. Mesto malo 1 500 veží. V kapitole 4:11 čítame, že v ňom bolo 120 tisíc obyvateľov, ktorí nemohli rozoznávať medzi ľavou a pravou rukou. Vo všeobecnosti sa vykladači domnievajú, že výrok tohto verša sa vzťahuje na deti v tom meste. Existujú odhady o celkovej populácii mesta Ninive a tieto sa pohybuju od 600 až 700 tisíc ľudí s možnosťou až do 2 miliónov.

Nech už ich bolo koľkokoľvek, všetci mali jedno spoločné: všetci zhršili proti Bohu, všetci boli pohoršením pre Boha, a to ich všetkých dávalo pod Boží súd. Práve v 1. kapitole vo verši 2 sa o tom hovorí: „...*ich zloba vystúpila hore pred svoju tvár.*“

Kniha Jonáš ukazuje, ako Boh aj v starozákonných časoch milostivo za-

obchádzal aj s pohanmi. Kniha tak isto varuje, ukazujúc na Božieho muža Jonáša, aby sme nežili inak, než aké je naše poznanie a vyznanie (pod mieru nášho poznania). Jonáš mal poznanie Boha a vyznával ho, ale nežil podľa toho. Musíme si dávať pozor, aby to, čo je pravda o Jonášovi, nebolo nejako pravdou aj o nás. Poznanie, ktoré o Bohu máme a získavame (naberáme) z Božieho slova, máme naším životom demonštrovať, preukazovať.

1. kapitola

V ďalšom sa budeme venovať veršom 1 až 16 prvej kapitoly. Táto kapitola hovorí o Božom mužovi, ktorý uteká pred svojim Bohom. Prvé, čo si musíme uvedomiť, je, že my všetci sme slabí a všetci sme náchylní zlyhať a padnúť. Tak to bolo aj s Jonášom. Boh k nemu prehovoril, ale Jonáš ho nechcel poslúchnuť, dal sa na útek spred tváre Hospodinovej (1:3).

Musíme si dať pozor, aby sa nám nestávalo, že Boh prichádza k nám cez svoje slovo, a my nechceme počúvať. Jedna z tých veľkých prác Svätého Ducha je tá, že prináša na našu myseľ Božie slovo a pripomína nám všetko, čo Boh od nás požaduje.

V 2. Kráľov 14:23 a ďalej čítame, že práve v dňoch Jeroboáma II to, čo Jonáš prorokoval, sa aj stalo. Práve cez naplnenie Božieho slova, ktoré bolo vyrieknuté skrze Jonáša, bol Jonášov prorocký úrad potvrdený. Pritom on sám sa dostal do konfliktu s tým, ktorý tento jeho úrad potvrdil. Kapitola rovnako ukazuje na nebezpečenstvo úteku pred Božou blízkosťou, pred Božou prítomnosťou.

Výsada, ktorú Jonáš dostal

Boh k nemu prehovoril priamo a osobne. Ako si Jonáš neskôr uvedomil, tak aj my, keď utekáme pred Bohom, musíme si uvedomiť, že ten, ktorý je všade prítomný, dosiahne aj tam, kde sa nikto iný nedostane. Takisto si potrebujeme pripomenúť, čo kniha ukazuje, že Pán Boh má k dispozícii všetko stvorenie, aby toho, kto je neposlušný, priviedol k poslušnosti. Príslovie 13:15 hovorí: „...cesta tých, ktorí robia neverne, je tvrdá,“ (alebo podľa evanjelického prekladu: „...cesta neverných je ich záhubou“). Preto keď ja alebo ty rebelujeme proti známej Božej vôli, víťazom môže byť len jeden, a tým je Boh. A ten, kto prehrá, sme my sami. Ale na rozdiel od tých ľudí, ktorí sú rebelantskí, Jonáš mal toľko úprimnosti, že priznal, že on sám je vo vzbure. Vo verši 10 on sám hovorí námorníkom, že uteká pred Bohom. V kapitole 4 vo verši 2 uvádza dôvod svojho úteku.

Jonáš neutekal preto, že by bol vystrašený, ale preto, že mal nevyvážený pohľad chápania Božích vlastností a Božej zvrchovanosti v otázke spasenia. Musíme si dať pozor, aby sme sa v chápaní učenia Písma nedostali do extrémov. To sa niekedy stáva a potom strácame rovnováhu medzi Božou zvrchovanosťou a ľudskou zodpovednosťou. Jonáš utekal preto, lebo vedel, že silný Boh je milosrdný a lútostivý, dlho zhovievajúci a veľký čo do milosti, ktorý ľutuje zlého (4:2). Je to Boh, ktorý zachraňuje z hriechov. Zlyhal v tom, že stratil rovnováhu v celom tomto obraze o Bohu.

Primárny spôsob Božej záchrany je skrze kázanie evanjelia, skrze ohlasovanie Božieho slova. Písmo hovorí, že

Bohu sa zapáčilo, aby ľudia boli spasení bláznovstvom kázania, skrze ohlasovanie Božieho slova (pozri 1. Korintským 1:21). To, čo čítame v 1. kapitole Knihy Jonáš vo verši 1 a 2, je udalosť, ktorá sa v Starom zákone opakuje znova a znova. Boh znova a znova posielal svojich prorokov so zvestou svojho slova. Napríklad, Písmo hovorí, že slovo prišlo k Ezechieľovi (pozri napr. Ezechieľ 32:1 a iné), že k nemu prišlo osobne. Rovnako v 1. kap. Knihy Jonáš vidíme, ako Boh hovorí osobne k Jonášovi. Hovorí mu: „Vstaň, chod' do Ninive...“ (1:2). Boh neurobil len nejaký všeobecný apel, aby misionár Jonáš išiel do Ninive. Bola to priama osobná inštrukcia: „...chod' do Ninive, toho veľkého mesta a volaj proti nemu...“ (1:2). Mal konkrétne ísť do mesta Ninive a kázať, zvestovať Boží súd nad ním, lebo bezbožnosť Ninivčanov bola veľkým pohoršením a urážkou Boha. Jonáš dostal poverenie ísť do Ninive a kázať – dôsledky mali byť ponechané na Boha.

Všimnite si tiež, že Jonáš dostal veľkú výsadu. V tých dávných dňoch on bol ten vyvolený Pánov prorok, ktorý mal zaniest' Božie slovo k pohanom. Keď sa pozrieme dopredu v čase na apoštola Pavla, v Skutkoch 9:15 Ananiáš po Pavlovom obrátení dostáva príkaz: „Chod', ...“ (a stretni sa s Pavlom). Ananiáš sprvu odmieta kvôli tomu, ako sa Pavol už stal známym. Boh Ananiášovi vtedy povie: „...lebo on (Pavol) je mi vyvolenou nádobou, aby zaniesol moje meno i pred pohanov, i pred kráľov, i pred synov Izraelových.“ Ananiáš vtedy poslúchne a ide (Skutky 9:17).

Jonáš, tak ako Pavol, má priniesť Božie slovo na panenské nové územie a k ľuďom, ktorí ešte nikdy nepočuli evanjelium. Urobil však presný opak

toho, čo mu bolo prikázané. Odchádza do prístavu v Joppe, namiesto toho, aby išiel do Ninive. V Joppe nastúpi na loď, ktorá sa plaví do Taršíša.

Plavba do Taršíša

Presná poloha Taršíša je predmetom diskusie. Najpravdepodobnejšie je, že ležalo na západnom pobreží Stredozemného mora, na pobreží Španielska. Nezáleží až tak na tom, kde sa presne toto mesto nachádzalo. Na čom záleží, je ale to, že tak ako márotnatný syn, aj on odišiel do ďalekej krajiny, do Taršíša, ale s cieľom dostať sa preč od Boha (1:3). Jeho plavba bola bohatá na udalosti. Vo verši 4 čítame, že „Hospodin posielala veľký vietor na more“ a povstala veľká búrka na mori. Tu vidíme Božiu zvrchovanú vládu nad živlami. Moreplavci boli z toho prestrašení (verš 5). Uchopili sa nákladu lode a vyhadzovali ho do mora, aby odľahčili lodi a zachránili sa. Zatiaľ bol Jonáš celý čas dolu v podpalubí a tvrdo spal.

Tí, ktorí boli zvyknutí na morské búrky, tí ostrieľaní moreplavci, boli prestrašení. Jediný človek, suchozemec Jonáš, ten jediný bol úplne v pohode. Čítame, že *každý z námorníkov volal k svojmu bohu* (verš 5). Boli to uctievači rozmanitých božstiev. Každý mal svojho vlastného boha. Prečo by aj Jonáš nemal právo na svojho boha? Zobudili Jonáša so žiadosťou, aby aj on volal na svojho boha (verš 6) a hádzali lósy. V dnešnom čase by sme už nemali hádzať lósy, ale tu čítame, že títo ľudia hádzajú lósy, aby zistili, kto je ten nešťastník, kvôli ktorému prišlo toto nešťastie (verš 7).

Znova je to Boh, ktorý zvrchovane riadi aj túto situáciu. V Prísloviach číta-

me: *„Lós sa hodí do lona; ale od Hospodina je všetok jeho súd.“* (Príslovie 16:33). Lós padol na Jonáša. Pretože to bol sám Jonáš, ktorý jediný bol zodpovedný za tieto udalosti a stav, ktorý nastal. Námorníci mu kladú otázky (verš 8) a žiadajú ho: *„Nože nám oznám, prosíme, pre koho prišlo na nás toto zlé? Čo je tvoje zamestnanie a odkiaľ ideš? Čo je tvoja zem a z ktorého národa si ty?“* Chcú vedieť niečo z jeho pozadia. Aké má zamestnanie, odkiaľ je, z akej krajiny.

Jonáš bol veľmi úprimný a priamy muž. Otvorene priznal, že je Hebrej, bojí sa Hospodina. Tu tento výraz znamená, že uctieva Hospodina s rešpektom a s bážňou. A toho, koho uctieva, pokladá za Boha nebies, za Stvoriteľa, ktorý stvoril more a suchú zem. Dnes veľa ľudí spochybňuje Boha ako Stvoriteľa. Vtedy dávno bol Jonáš presvedčený, že Boh je Stvoriteľ a ako Stvoriteľ má vládu aj nad morskými živlami.

Vo veršoch 10 až 16 je zaznamenaná reakcia námorníkov na Jonášove tvrdenia, na jeho priznanie a vyznanie. Potom čítame, že títo mužovia sa začali náramne báť. Ale ich strach nebol ten istý, aký mal Jonáš. Jonášov strach bola bázeň pred Bohom. Strach námorníkov bola hrôza a z toho všetkého boli takí zmätení, že sa Jonáša pýtajú, čo majú robiť (verš 11). V hrôze, ktorá na nich prišla, títo skúsení námorníci sa opýtali pasažiera, ako majú v tejto situácii konať, čo majú teraz robiť.

Jonáš má pomerne odvážne riešenie. Hovorí im: *„Vezmite ma a hod'te ma do mora a more sa upokojí pred vami; lebo ja viem; že pre mňa je táto veľká búrka proti vám.“* (verš 12). Ale títo bezbožní, pohanskí námorníci mali v sebe ne-

jaký humánný prvok. Neurobili hneď tak, ako im Jonáš radil, ale najprv zo všetkých síl, ťažko a namáhavo veslovali, aby sa dostali na pevninu, ale dostať sa nemohli, lebo more sa búrilo viac a viac (verš 13).

Námorníci vo svetle toho, čo Jonáš povedal, a ďalej vo svetle toho, že oni sami videli svoju neschopnosť konať proti živlom, volali k Bohu, obrátili sa k Bohu, k Jonášovmu Bohu o pomoc. Ich prosba bola už možno založená na faktoch týkajúcich sa Božieho charakteru, ktoré im uviedol Jonáš. Všimnite si, s akou naliehavosťou sa modlia: „*Prosíme, Hospodine, prosíme, nedaj, aby sme zahynuli za dušu tohto človeka, a nedávaj na nás nevinnej krvi, lebo ty, Hospodine, činiš tak, ako sa ti ľúbi.*“ (verš 14). V tomto verši nachádzame pohanov, ktorí sa poddávajú Božej zvrchovanej vôli: „...*lebo ty, Hospodine, činiš tak, ako sa ti ľúbi.*“

Boh námorníkom otvoril oči, aby pochopili niečo z jeho charakteru a z jeho plánov a „*Potom vzali Jonáša a hodili ho do mora a more prestalo zúriť.*“ (verš 15). Keď uvideli, že potom, ako hodili Jonáša do mora, more prestalo zúriť, báli sa Hospodina veľkou bážňou: „*A muži sa báli Hospodina veľkou bážňou a obetovali Hospodinovi bitnú obeť a sľubovali sľuby.*“ (verš 16).

Vo verši 9, vtedy po Jonášovom priznaní, boli títo muži (námorníci) náramne prestrašení, báli sa o svoje životy a veslovali zo všetkých síl, aby sa dostali na pevninu. Ale teraz, v tejto chvíli, týchto mužov už vidíme v situácii, keď už majú bázeň pred Hospodinom, prinášajú obeť Hospodinovi, pravému Bohu, uctievať ho a sľubujú mu sľuby.

Poučenie pre naše životy

Urobíme tak štyrmi spôsobmi:

1. Jonáš je muž, ktorý uteká pred Bohom. Zdá sa, že mu všetko vychádza.

Jonáš sa dal na útek. Prichádza do Joppy a v prístave je pripravená loď na plavbu do nejakej vzdialenej krajiny. To veľmi potešilo tohto zdráhavého proroka. Jeho cieľom bolo dostať sa kdekoľvek preč od Božej prítomnosti. Bol ochotný ísť hocikde.

Zdalo by sa, že Jonášovi všetko vychádza. Prišiel do prístavu a tam bola pripravená loď. Tak isto sa stalo, že mal k dispozícii kabínu (lôžko) a že mal dost peňazí, aby zaplatil poplatok za plavbu. Darilo sa mu a z toho mal toľko pokoja v mysli, že zaspal tvrdým spánkom, a spal práve v čase, keď vonku na mori zúrila búrka a námorníci vo svojom zúfalstve volali k svojim bohom. Z tohto sa potrebujeme naučiť, ako hriech jedného ovplyvňuje život iných. Žiaden človek nie je ako osamotený ostrov. Jonášov hriech mal svoje obrovské dôsledky. Aj dnes milióny ľudí trpia pre hriechy svojich predchodcov a blízkych.

Jonáša na jeho úteku stretli priaznivé okolnosti. Potrebujeme sa však naučiť, že priaznivé okolnosti sami o sebe ešte nepotvrdzujú Božiu priazeň. Len preto, že sa nám zdá, že všetko ide samé od seba a perfektne, ešte to neznamená, že sa to Bohu páči. Aj okolnosti okolo nás musia byť v súlade s Božím slovom. Ak je v nich nejaká odchýlka od Božieho slova, potom potrebujeme ďalej čakať na Boha. Jeden kazateľ povedal: „Nikdy v ničom nedôveruj svojmu vlastnému úsudku. Keď ti zdravý rozum hovorí, že nejaká cesta je správna, pozdvihni

najprv svoje srdce k Bohu, pretože cesta viery a požehnaní možno leží úplne opačným smerom než tá, ktorá ti vyplýva z prirodzeného úsudku. Všetko prednes pred nebeský tribunál.“

2. Z Jonášovho odvážneho svedectva prišlo nejaké dobro.

Je to svedectvo z 9. verša, keď Jonáš námorníkom hovorí, že sa bojí živého Boha, lebo toto svedectvo viedlo k obráteniu námorníkov, ako potom čítame vo verši 16. Námorníci boli pohania (modloslužobníci), začali sa však báť Hospodina veľkou bážňou a začali ho uctievať. S opatrnosťou však pamätajte aj na to, že nie každé uctievanie, ktoré je nasmerované k živému Bohu, je nevyhnutne úprimné.

Rovnako pamätajte aj na to, že Boh hriech neschvaľuje ani pre dobrý výsledok. Jozef bol hodený do väzenia v Egypte. Boh to dovolil, ale tým neschválil hriech Jozefových bratov, lebo oni chceli Jozefovi len všetko zlé. Hriech je vždy hriech a pobožný výsledok nikdy neospravedľuje prostriedok.

3. Jeden človek dokáže spôsobiť obrovskú masovú trmu-vrmu.

Jonáš, jeden jediný muž, spôsobil obrovský zmätok na lodi. Jeden človek dokáže v rodine, v práci, všetko poprevracat'. Jeden človek dokáže spôsobiť chaos v miestnom zbore a obrátiť ho hore nohami. Boh však má svoj vlastný spôsob, ako tých, čo spôsobujú problémy a ťažkosti, „hodiť cez palubu“.

4. Možno niekto hľadá únik zo svojej situácie.

Je mu jedno kam, len aby utiekol zo svojich terajších, aktuálnych okolností,

len nech je to preč od Boha. Možno sa ti zdá, že si štvanec a nemáš trpezlivosť čakať na oslobodenie. Nauč sa z Písma, že aj to miesto, ktoré sa nám zdá najmenej vhodným pre nás na tejto zemi je miesto, ktoré Boh ustanovil. Boh použil osla na to, aby zastavil Baláma. Nastrojil veľkú rybu, aby zhltna Jonáša. Má k dispozícii celú armádu podivných, prozreteľných zásahov, aby lapil tých, ktorí pred ním utekajú.

Ani ja, a ani ty, nemáme žiadne miesto nikde v celom vesmíre, na ktorom by sme sa skryli pred Božou prítomnosťou. Celý Žalm 139 nám to pripomína: „*Kam by som zašiel od tvojho ducha? Alebo kam by som utiekol pred tvojou tvárou? Keby som vystúpil na nebesia, tam si ty; keby som si poslal v hrobe, hľa, i tam si. Keby som vzal krídla rannej zory, aby som zaletel a býval pri najďalšom mori, i tam by ma odprevadila tvoja ruka, a pochytila by ma tvoja pravica. A keby som povedal: Aspoň tma ma zakryje; ale i noc je tebe svetlom vôkol mňa. Ani tma nezatmí pred tebou, a noc ti svieti ako deň, tebe je jedno či tma, či svetlo.*“ (verše 7-12).

Jonáš bol Boží muž a utekal pred svojím Bohom. Boh vyhral túto súťaž. Takže sa naučme od Jonáša a poddajme sa pod Božiu mocnú ruku, aby nás mohol povýšiť vo svojom čase.

Philip Slater

Poznámka redakcie o meste Ninive:

Mesto Ninive založil Nimród (Genezis 10:11) na ľavom (východnom) brehu rieky Tigris v Mezopotámii. Bolo to veľmi významné mesto Asýrskej ríše a približne od r. 1820 pr. Kr. sa stalo jej hlavným mestom.

Predtým bolo hlavným mestom tejto ríše mesto Assúr, podľa ktorého bol nazvaný aj rovnomerný štát (Asýrska ríša). V roku 625 pr. Kristom začala moc a vplyv Asýrskej ríše upadať a v roku 612 spolu s inými mestami bolo zničené aj Ninive. K tomu dopomohlo aj rozvodnenie rieky Tigris, ktorej vody podvrátili veľkú časť jeho hradieb. Mesto zdanlivo zmizlo zo zemského povrchu. Až francúzsky konzul M. Botta odkryl v r. 1843 v 18 m vysokom pahorku veľký palác s množstvom komnát a siení, ktorých steny boli obložené sadrovými a alabastrovými doskami s množstvom fresiek a ornamentov. Podarilo sa rozlúštiť aj klinové nápisy na nich.

Podľa archeologických objavov a výkopávok bolo Ninive zrejme obklopené vysokými hradbami v nepravidelnom štvoruholníku: severná strana o dĺžke 2 300 m, západná 4 500 m, južná 1 000 m a východná kruhovite zakrivená o dĺžke 5 200 m – dohromady mali hradby dĺžku 13 000 m (13 km). Hradby boli vysoké

10 – 15 m a na nich sa v pravidelnej vzdialenosti nachádzali veže vysoké 40 – 50 m.

Biblické vzťahy medzi Izraelom a Nivčanmi (Asýrčanmi) sú v Biblii spomenuté na viacerých miestach: Numeri 24:22-24; Žalm 83:9; Jonáš – kapitoly 1 a 3-4 (porovnaj s Matúš 12:41 a Lukáš 11:30); Izaiáš 37:33 a 37. Z prorokov to boli hlavne Nahum a Sofoniáš, ktorí prorokovali skazu tohto mesta (Nahum 1:1 a 8-9, 3:18-19; Sofoniáš 2:13-15). Biblické zmienky o obyvateľoch Ninive sú zapísané v Nahum 3:1-4; Ezechiel 23:12. Ozdoba stien miestností je popísaná v Ezechiel 23:14-15.

Vykopávky a rozlúštenie nápisov na stenách palácov významne pomohli k upevneniu historických údajov o Asýrskej a Babylonskej ríši. Nápisy na stenách popisujú činy kráľov. Najviac vychvaľúci je popis Senacheribových výprav a jeho víťazstiev. Z tohto popisu sa dozvedáme aj o judských kráľoch. Tieto archeologické objavy tiež potvrdzujú historickú pravdivosť biblického záznamu.

Pavlova cesta do Ríma

...všetkým, ktorí ste v Ríme, milovaným Božím povolánym svätým: milosť vám a pokoj od Boha, nášho Otca, a od Pána Ježiša Krista!

Rímskym 1:7

Pavol končí svoju tretiu misijnú cestu. Smeruje do Jeruzalema (Rímskym 15:25), kde chce zostať len krátku dobu, aby sa potom vybral na ďalšie misijné cesty a predovšetkým do Ríma: „A keď sa to dokončilo, umienil si Pavol v duchu, že keď prejde Macedóniu a Achaju, pôjde do Jeruzalema a povedal: Potom, keď budem tam a odbavím sa, musím vidieť aj Rím.“ (Skutky 19:21; pozri tiež Rímskym 15:24). V Jeruzaleme je uväznený rímskymi vojakmi (Skutky 21:27-28). Potom, ako sa tisícnik Klaudius Lyziáš dozvedel o úkladoch proti Pavlovi so strany Židov, posla Pavla ako väzňa z Jeruzalema do Cezarey. Tu Pavol zostáva vo väzení dva roky. Najprv za pôsobenia rímskeho prokonzula Felixa a potom za jeho nástupcu Festa. Po vypočutí pred kráľom Agripom ho Festus posla do Ríma aj pred cisára.

Napriek uväzneniu, ktoré určite ovplyvnilo Pavlove misijné plány, Pavol nestratil vieru, že Pán chce, aby v Ríme evanjelizoval. Hneď druhú noc po zatknutí má videnie, v ktorom k nemu Pán prehovoril: „...Neboj sa, Pavle, lebo ako si pevne o mne svedčil v Jeruzaleme, tak musíš svedčiť aj v Ríme.“ (Skutky 23:11). Toto zaslúbenie mu bolo obnovené na lodi skrže anjela, ktorý mu povedal: „...Neboj sa, Pavle, musíš stáť pred cisárom,“ (Skutky 27:24). Pavol reagoval tak ako stále, a to slovami: „...verím Bohu, že bude tak, ako mi bolo hovorené.“ (Skutky 27:25). Celé obdobie od uväznenia je názorným príkladom a svedectvom toho, ako Božia moc viedla Pavla v jeho misijnom diele.

Pavlov záujem o zbor v Ríme

Pavol sa na cestu do Ríma pripravoval. Veriacim do Ríma vopred napísal list, aby ich na svoj príchod pripravil.

Napísal ho v Korinte alebo vo Filipách, krátko predtým, ako odišiel do Troady. Usudzuje sa tak zo záveru epištoly, kde píše o tom, že evanjelium Ježiša Krista kázal od Jeruzalema až po Illýriu (Rímskym 15:19). List do Ríma poslal po sestre Fojbe, služobnici zboru v Kenchrách (Rímskym 16:1).

Pavol si mnoho ráz zaumienil stretnúť sa s bratmi a sestrami zo zboru v Ríme. Bolo mu v tom však až doteraz zabránené (Rímskym 1:13, 15:22). Podľa všetkého zbor v Ríme nebol veľmi veľký. Pravdepodobne sa väčšinou skladal z obrátených pohanov, usudzuje sa tak z veršov Rímskym 1:13-14 a tiež z toho, že neskôr sa v liste hovorí, že Židia v Ríme nevedeli nič o evanjeliu Ježiša Krista, ktoré Pavol zvestoval. Počuli niečo o evanjeliu a kresťanstve, avšak nezaoberali sa ním, neskúmali ho (Skutky 28:21-23). Ak aj v tomto zbore boli nejakí veriaci zo Židov, boli v menšine.

O počiatkoch rímskeho zboru Písmo neuvádza vôbec nič. Vieme len toľko, že na Letnice boli v Jeruzaleme „...na tento čas tu sa zdržujúci Rimania, Židia a prozelyti“ (Skutky 2:10), ktorí mohli do Ríma zaniest' posolstvo o Ježišovi Kristovi. Akvila a jeho žena Priscilla do Korintu, kde sa s nimi Pavol stretol na svojej druhej misijnej ceste, prišli z Ríma (Skutky 18:2) a podľa Rímskym 16:3 sa zase do Ríma aj navrátili. V Novom zákone chýba čo i len náznak toho, žeby zbor v Ríme bol založil apoštol Peter. Najpravdepodobnejším sa zdá, že zbor v Ríme vytvorili kresťania, ktorí sa sem prisťahovali z iných miest.

Pavol mal záujem o zbor v Ríme a chcel v ňom stráviť nejaký čas (Rímskym 1:11-12). Viedla ho k tomu jednak snaha (ochota) zvestovať evanjelium v hlavnom meste Rímskej ríše (Rímskym 1:15-16) a zrejme aj z dôvodu predísť judaizantom¹⁾, ktorí by mohli zle ovplyvniť tento misijne strategický zbor. Poukazuje na to Pavlova polemika o zákone a milosti v 2. a 3. kapitole listu Rímskym, a aj na inom mieste tohto listu. Rovnako návšteva v Ríme mala byť medzizastávkou na ceste do Španielska.

List (epištola) Rímskym mal nahradiť osobný styk apoštola s veriacimi v tomto meste, ktorý doteraz chýbal, a možno urobiť z tohto zboru obdobné misijné stredisko ako boli zbory v Antiochii, Efeze, vo Filipách, a inde. Zmysel listu Rímskym je preto celkom iný ako zmysel listu Korintským, v ktorom sa Pavol snaží napraviť rôzne nesprávnosti v učení a v praktickom živote, ktoré v ňom vznikli po jeho odchode z Korintu. V epištole Rímskym Pavol systematicky vyučuje evanjelium, ktoré zvestuje.

Neobsahuje všetky oblasti kresťanského učenia, napríklad chýba v ňom učenie o budúcich veciach (eschatológia). Podáva však ucelenejší a systematickejší prehľad základov kresťanského učenia ako ktorákoľvek iná epištola – výnimkou z tohto by snád' mohla byť epištola Efezským. Epištola Efezským je učiteľská, zatiaľ čo charakteristickou črtou ostatných listov je upevňovanie a snaha o nápravu rôznych omylov a bludov v učení.

Kniha Skutkov o Pavlovom uväznení a jeho ceste do Ríma

O Pavlovej ceste a príchode do Jeruzalema, jeho uväznení a ceste do Ríma, hovoria kapitoly 21 až 28 knihy Skutkov. Je to 7 kapitol, čo je jedna štvrtina z celej knihy Skutkov. Tieto kapitoly na prvý pohľad nemajú nič spoločné s učiteľským a misijným rozvojom cirkvi. Ukazujú však Pavla ako neohrozeného obhajcu učenia a viery Ježiša Krista a toho, že Pavol skutočne oddal svoj život Kristovi, nezradil Pána, zostal mu verný aj napriek ťažkostiam, do ktorých sa príchodom do Jeruzalema dostal – a aj ďalej po svojom uväznení v Ríme.

Nachádzame v nich Pavlovo svedectvo o jeho obrátení a jeho obranu viery jednak pred zhromaždením židov (kapitola 22) a pred Vysokou židovskou radou, Sanhedrinom, ako aj jeho obranu v Cezarei pred vladárom Felixom a kráľom Agrippom (kapitoly 23 až 26). *(Prosíme čitateľov, aby si pripomenuli články o Pavlovi a jeho misijných cestách publikované v časopise Solas číslo 15 – poznámka redakcie.)*

Kniha Skutkov v kapitole 27 obsahuje opis cesty loďou a jej stroskotanie.

Obsahuje však aj dôležité praktické vyučovanie o zvrchovanej Božej vôli a ľudskej zodpovednosti.

Prirodzene by sme očakávali, že Lukáš napíše o tom, ako sa evanjelium zvestovalo v Ríme a poprípade v Španielsku. Kniha skutkov však končí tak, že Pavol sa nachádza a zostáva vo väzení v Ríme. Nič sa v nej nepíše o Pavlom výsluchu pred cisárom a ani o tom, či k nemu vôbec došlo, alebo či toto vypočúvanie malo za následok Pavlovo prepustenie na slobodu alebo nie. Príbeh Pavlovho života v knihe Skutkov nie je dokončený.

Má sa za to, že jeden z možných dôvodov je ten, že autor knihy Skutkov napísal všetko, čo do doby písania listu vedel. Pravdepodobne chcel svojho priateľa Teofila informovať o priebehu udalostí až do prítomných dní. Jednou z vecí, prečo Lukáš venuje toľko miesta Pavlovmu uväzneniu, (7 kapitol z 28.) je pravdepodobne to, že sa stále viac prehlboval rozdiel medzi židovstvom a kresťanstvom, a to v otázke cesty spasenia. Na jednej strane je presvedčenie a viera v dodržiavanie Mojžišovo zákona a všetkých starozákonných nariadení a obetí ako nutnosť pre spasenie. Na druhej strane je spasenie z milosti z viery v Ježiša Krista (pozri list Rímskym a list Galatským).

Záverečné kapitoly knihy Skutkov sú akoby Pavlovým životopisom. Napriek tomu však majú veľkú teologickú hodnotu. Viac ako predchádzajúce kapitoly odкрývajú Pavlov spôsob myslenia a jeho praktické postoje v dôležitých životných situáciách.

Otázka Pavlovho prepustenia na slobodu ostáva v knihe Skutkov ne-

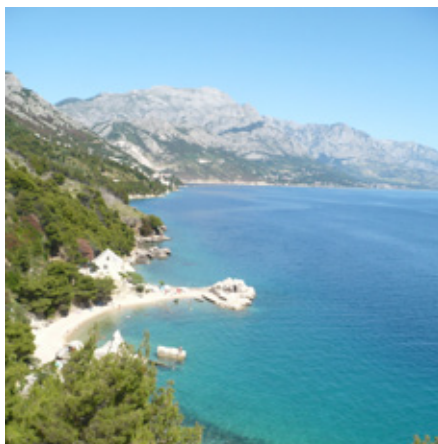
zodpovedaná. To však nebráni v tom, aby sme sa nezamysleli nad výsledkami jeho činnosti počas uväznenia. To, čo je jasné, je, že jeho služba nebola zastavená ani obmedzením jeho slobody. Nadväzoval a udržoval spojenie so zbormi prostredníctvom bratov a spolupracovníkov, ktorých mená uvádza v jednotlivých epištolách. Obmedzenie voľného pohybu viedlo k tomu, že mal viac času k modlitbám a premýšľaniu, čo sa odrazilo v epištolách (listoch) napísaných a poslaných z väzenia.

Počas Pavlovej približne 10 ročnej misie medzi pohanmi (približne roky 46 až 56 po Kr.) a štvorročného Pavlovho väzenia sa cirkev sformovala. Teraz bola pripravená k ešte väčšej misijnej činnosti a rozmachu.

Drahoslav Vajda

Poznámka:

1. Judaizanti či judaizéri boli tí zo Židov, ktorí prijímali evanjelium, ale pridávali k nemu aj ďalšie podmienky, ako obriezku, dodržiavanie zákona ako nevyhnutné podmienky na spasenie (pozri Skutky 15 a list Galatským).

Listy z väzenia a pastoračné epištoly

Pavol bol po uväznení v Jeruzaleme ešte dva roky väznený v Cezarei, najprv za pôsobenia rímskeho prokonzula Felixa a potom za jeho nástupcu Festa. Z obavy, aby ho Festus neponechal vo väzení neobmedzene dlho (Skutky 24:27) a aby sa nedostal do rúk Židom, Pavol sa ako rímsky občan odvolal k cisárovi do Ríma (Skutky 25:12), čím sa realizuje zvrchovaná Božia vôľa, že Pavol bude svedčiť pred cisárom (Skutky 9:15, 27:24). Festus ho do Ríma skutočne aj poslal. Tam však Pavol v domácom väzení čakal na vypočutie ďalšie dva roky (Skutky 28:16-31). Skutky nehovoria nič o tom, či bol Pavol súdený a prepustený, alebo bol prepustený jednoducho preto, že sa jeho prípad nedostal pred súd.

Z indícií v epištolách, odkiaľ, kam, komu a ako Pavol píše, usudzujeme, že bol prepustený a mohol opäť slobodne cestovať. Navštívil viaceré zbory a mestá a mohol slobodne misijne pôsobiť. Potom bol opäť uväznený v Ríme. Zdá sa, že Pavol predvída svoju smrť (2. Timoteovi 4:6), ale Písmo už ďalšie udalosti z Pavlovho života priamo, tak ako je to v knihe Skutkov, už neopisuje.

Listy z väzenia

Obdobie tejto vynútenej Pavlovej nečinnosti (v zmysle nemožnosti cestovať po zboroch a Rímskej ríši) však nebolo bez úžitku. V Ríme býval v dome, ktorý si sám prenajal a pritom slúžil všetkým, ktorí ho navštívili (Skutky 28:28-31). Mal dost času, aby iných mohol vyučovať a písať listy. Štyri Pavlove listy (epištoly) boli napísané z väzenia v rokoch 56 až 60 (alebo 57 až 61). Sú to: Epištola Filemonovi, Epištola Efezským, Epištola Kolosenským a Epištola Filipským. Niet ani najmenej pochybnosti o tom, že spomínané epištoly boli napísané z väzenia, lebo je v nich zmienka o jeho

putách (Filipským 1:12-13; Efezským 3:1, 4:1, 6:20; Kolosenským 1:24; Filemonovi 1).

Listy, ktoré Pavol v tomto období napísal, svedčia o tom, že rast zborov nebol jeho uväznením zabrzdený. Zatiaľ čo predchádzajúcimi epištolami Pavol hlavne odpovedal na rôzne otázky, listy z väzenia kladú väčší dôraz na vyučovanie ako tie, ktoré napísal na slobode (výnimkou je list Rímskym). Zamestnával sa v nich viac vieroučnou stránkou, než odpoveďami na otázky a riešením konkrétnych problémov v jednotlivých zboroch (pozri a porovnaj listy z väzenia napr. s listami Korinským a Tesalonickým).

Pavlov životopis z pastoračných epištol

Príbeh Pavlovho života v knihe Skutkov nie je dokončený. Kniha končí tým, že Pavol ostáva v domácom väzení v Ríme dva roky. Nemáme k dispozícii jediné dielo, ktoré by písanou formou podávalo súvislú históriu cirkvi od záveru Knihy Skutkov do konca prvého storočia. O udalostiach z tej doby sme

informovaní z jednotlivých kníh novozákonného kánona. Určenie presného dátumu a miesta vzniku novozákonných kníh z tohto obdobia je veľmi ťažké, takže je takmer nemožné zostaviť správny obraz udalostí tohto obdobia. V jednom sme si však istí: Pavlov život a život a rast cirkvi sú nerozlučne späté.

Väzenie nezmenilo Pavlovu horlivosť, s ktorou konal zverené mu dielo (Filipským 3:12), ale čas bol proti nemu. V epištole Filemonovi píše o sebe ako o „starom Pavlovi“ (1:9) a v epištole Filipským sa zmieňuje o tom, že okamžik jeho smrti nie je ďaleko (1:20-21). Už sa stále viac spolieha na pomoc svojich mladších bratov a spolupracovníkov, ktorí zostávali na slobode a boli schopní pokračovať v kázani evanjelia a budovaní zborov.

Za Pavlove pastoračné epištoly sú považované: Prvá epištola Timoteovi, Epištola Titovi a Druhá epištola Timoteovi. Boli napísané v takom poradí, v akom ich tu uvádzame, teda epištola Titovi bola napísaná pred 2. epištolou Timoteovi. To je potrebné mať na pamäti, keď v ďalšom budeme hľadať časové súvislosti udalostí z konca Pavlovho života. Všetky boli napísané po Pavlovom prepustení z prvého väzenia v Ríme, teda v období medzi rokom 60 (alebo 61 po Kr.) a jeho smrťou.

Pred svojím zatknutím mal v pláne priniesť do Jeruzalema finančnú zbierku od zborov z pohanov a potom sa vybrať na západ, aby povzbudil zbor v Ríme a odtiaľ pokračovať v ceste do Španielska. Prešli však štyri roky (dva v Cezarei a dva v Ríme), kým sa dostal na slobodu a mohol sa pustiť do uskutočňovania svojich plánov. Aj posledné

obdobie svojho života plne využil pre službu evanjelia.

Posledné obdobie Pavlovho života je možné poskladať len porovnaním udalostí opisovaných v Skutkoch a epištolách z väzenia s udalosťami opísanými v pastoračných epištolách. Z nich a z tohto porovnania, môžeme usudzovať, že Pavol po dvoch rokoch väzenia v Ríme v byte, ktorý si sám prenajal (Skutky 28:30), bol prepustený na slobodu a mohol opäť voľne cestovať po ríši. Lukáš bol stále s Pavlom. Patril do skupiny Pavlových verných spolupracovníkov, ako uvádza epištola Filemonovi napísaná z rímskeho domáceho väzenia: „*Pozdravuje ťa Epafras, môj spoluzajatec v Kristu Ježišovi, Marek, Aristarchus, Démas, Lukáš, moji spolupracovníci.*“ (Filemonovi 23-24). (Bol tam s ním aj Timoteus, ktorý je spoluautorom listu Filemonovi (verš 1)).

Usudzujeme, že Lukáš zostal s Pavlom aj po prepustení z domáceho väzenia. Od okamihu, kedy sa k Pavlovi pripojil na jeho tretej misijnej ceste vo Filipách (pozri *Solas* číslo 15, str. 19), Lukáš je stále s Pavlom, stále ho sprevádzal, ostatní ho neskôr z rôznych dôvodov opustili. Je s ním v Jeruzaleme, Cezarei, na ceste loďou do Ríma, počas dvojročného väzenia v Ríme, a tak aj stále počas celého ďalšieho obdobia, ako môžeme usudzovať zo slov: „*Lukáš je samotný so mnou...*“ (2. Timoteovi 4:11).

To, že Pavol je prepustený z väzenia a voľne cestuje po ríši, vidíme aj z porovnania Skutkov a epištol z väzenia s pastoračnými epištolami. V oboch skupinách epištol sú uvedení tí istí muži (spolupracovníci), len miesto ich pobytu je iné:

Podľa knihy Skutkov je na tretej Pavlovej misijnej ceste Timoteus s Pavlom v Efeze. Pavol posielal Timotea z Efezu do Macedónie a sám sa ešte nejaký čas zdržal v Ázii (Skutky 19:22; Efez sa nachádzal v Ázii, čo je západná časť dnešného Turecka). Teda v období tretej misijnej cesty Timoteus v Efeze nezostáva, Pavol ho v Efeze nezanecháva, ale naopak, posielal ho preč z Efezu, posielal ho do Macedónie. Pavol ukončuje tretiu misijnú cestu, odchádza do Jeruzalema, kde je zatknutý a potom väznený štyri roky. Počas svojho uväznenia sa Pavol do Efezu nijako nemohol dostať, ale v 1. liste Timoteovi 1:3 sa však uvádza, že Pavol Timotea zanechal v Efeze. To sa mohlo stať iba tak, že Pavol bol z rímskeho domáceho väzenia prepustený, voľne cestuje po ríši, Timoteus cestuje spolu s ním a až teraz ho Pavol zanecháva v Efeze.

Podľa epištoly Titovi 1:5, Pavol Tita zanecháva na Kréte. Pavol sa počas svojich misijných ciest na Krétu nedostal, Krétu nenavštívil. Keď sa tak stalo počas jeho cesty loďou do Ríma, Titus s ním nebol! Pavol Tita na Kréte mohol zanechať iba tak, že z rímskeho domáceho väzenia je prepustený, voľne cestuje po ríši, navštívi Krétu a Titus je tam s ním.

To, že Pavol je z rímskeho domáceho väzenia prepustený na slobodu a že voľne cestuje po ríši, môžeme vidieť aj podľa miest, ktoré navštívil:

Znova navštívil Efez: „Ako som ťa prosil, keď som išiel do Macedónie, žeby si zostal v Efeze...“ (1. Timoteovi 1:3). Slová: „Ako som ťa prosil...“ poukazujú na to, že Pavol je v Efeze osobne spolu s Timoteom. Pavol odchádza do Macedónie a Timoteus zostáva v Efeze. Podľa

knihy Skutkov 19:22 situácia na tretej Pavlovej misijnej ceste bola opačná (pozri text hore)! Pavol vtedy z Efezu posielal Timotea preč, teraz ho však v Efeze zanecháva. Pavol sa po ukončení tretej misijnej cesty a uväznení v Jeruzaleme do Efezu mohol opäť dostať len tak, že bol z rímskeho väzenia prepustený a voľne cestuje po ríši.

Navštívil Krétu spolu s Titom. Pri ceste loďou do Ríma Titus s ním nebol, preto sa táto druhá návšteva Kréty mohla uskutočniť len tak, že Pavol je na slobode a voľne cestuje.

Po Kréte chcel navštíviť Nikopol (Titovi 3:12), kde na svojich troch misijných cestách nebol. Pavol smeruje do Nikopolu, kde sa rozhodol prezimovať (Titovi 3:12). Ešte pred zimou navštívil Korint a Milét. Usudzujeme tak podľa veršov: „*Erastus zostal v Korinte. A Trofima som zanechal v Miléte nemocného. Usiluj sa, aby si prišiel pred zimou...*“ (2. Timoteovi 4:20-21).

Navštívil aj Troadu (2. Timoteovi 4:13), ale v dobe písania 2. listu Timoteovi je však opäť v Ríme (2. Timoteovi 1:17) a opäť vo väzení (2. Timoteovi 1:16). Pavol si už je istý, že koniec jeho pozemského života nie je ďaleko: „*Lebo ja som už po kuse obetovaný liatou obeťou a čas môjho odchodu sa už dostavil. Bojoval som dobrý boj, beh som dokonal, vieru som zachoval.*“ (2. Timoteovi 4:6-7).

Kedy a kde bol Pavol zatknutý?

Usudzujeme, že k Pavlovmu zatknutiu došlo v dobe medzi napísaním epištoly Titovi a 2. epištoly Timoteovi. Došlo k nemu pred zimou toho istého roku, ako písal list Titovi a 2. list Timoteovi. V liste Titovi (3:12) píše, že sa chys-

tá prezimovať v Nikopole a v 2. liste Timoteovi Timotea prosí, aby za ním prišiel ešte pred zimou (4:20-21, ale už do Ríma, lebo Pavol je už tam – pozri verš 1:17).

Predtým ako bol druhýkrát zatknutý, Pavol navštívil ešte Troadu, Korint a Milét a tieto mestá sú podľa Písma posledné, ktoré navštívil. Usudzujeme tak podľa toho, že: „*Erastus zostal v Korinte. A Trofima som zanechal v Miléte nemocného.*“ (2. Timoteovi 4:20-21 a podľa verša 4:13). Presný čas, miesto a dôvod Pavlovo druhého zatknutia Písmo neuvádza.

Podľa 2. Timoteovi 1:15-16 usudzujeme, že k zatknutiu došlo niekde v Ázii, t.j. v západnej časti dnešného Turecka. V týchto veršoch Pavol píše, že sa od neho odvrátili všetci, ktorí sú v Ázii okrem Onezifora, ktorý sa nehanbil za Pavlovu reťaz (zatknutie), a ktorý prišiel za Pavlom aj do Ríma.

Pastoračné epištoly prekrývajú dlhšie časové obdobie. Doba ich vzniku, ako sme už uviedli, spadá do 70-tych rokov po Kr. V dobe napísania prvej epištoly Timoteovi, ktorá obsahuje Pavlove rady mladému bratovi v jeho pastoračnej práci, Pavol je ešte stále veľmi aktívny a cestuje po zboroch. Epištola Titovi vyznieva podobne. Tón druhej epištoly Timoteovi je už odlišný. Pavol je opäť vo väzení a je presvedčený, že neprežije nasledujúcu (prichádzajúcu) zimu (2. Timoteovi 4:21). Jeho prvý výsluch počas druhého uväznenia, pri ktorom ho nikto neobhajoval (všetci ho opustili), skončil síce úspešne (2. Timoteovi 4:16-17), ale Pavlovo odsúdenie a poprava, ako sa ukázalo, boli už len otázkou času. Druhé Pavlovo uväznenie sa stalo (opäť)

v období vlády cisára Nera (vládol v rokoch 54 – 68 po Kr.), ktorého povaha bola vrtkavá a nestála, a preto nádej na zhovievavosť zo strany cisára bola nepatrná, prakticky žiadna.

Pastoračné epištoly zostávajú, podľa biblistov, stále najcennejším prameňom informácií o spôsobe života cirkvi v období 70-tych rokov 1. str. po Kr. Bola to doba, ktorej charakteristickou známkou bola potreba budovať pevnú správu (spravovanie) zborov.

Drahoslav Vajda

Oznámené a oznamované evanjelium

A oznamujem vám, bratia, evanjelium...

1. Korinským 15:1-7

Evanjelium oznámené a opätovne oznamované

Apoštol oslovuje veriacich, cirkev, týmito slovami: „*A oznamujem vám, bratia, evanjelium, ktoré som vám zvestoval, ktoré ste aj prijali, v ktorom aj stojíte.*“ (1. Korinským 15:1). Oznamuje im to isté evanjelium, ktoré im už zvestoval. Vidíme v tom dôležitý vzor, príklad. Evanjelium bude oznámené nielen raz a dosť. Evanjelium bude opakované zvestované aj tým, ktorí ho už počuli, ktorým už bolo zvestované, ktorí ho aj vierou prijali, ktorí v ňom aj stoja. Preto nás nebude prekvapovať ani zarážať, ani nám nebude zťažko, keď sa aj v cirkvi, v zhromaždeniach, budú opätovne kázať evanjelizačné kázne. Nikdy nemôžeme zaujať postoj, že ved' ja som už uveril, neobťažujte ma prosím evanjelizačnými kázňami.

Apoštol oslovuje bratov. Kto sú to bratia, duchovní súrodenci, spasení spoluveriaci? Duchovní súrodenci, spasené Božie deti, cirkev, sú len a len tí, ktorým bolo zvestované evanjelium a ktorí ho prijali vierou (uverili evanjeliu) a stoja v ňom. Nijakú inú definíciu bratov (cirkvi) Božie slovo nepozná. V súčasnosti žiaľ sa za bratov a za cirkev považuje aj ktokoľvek iný, všeličo iné, čo má nejakú vonkajšiu podobu kresťanstva či kresťanskej tradície, bez ohľadu na realitu vnútornej osobnej živej viery v evanjelium, ktoré zvestovali apoštolovia Ježiša Krista, ktoré nám zostalo

verne dochované ako súčasť spisov Nového zákona.

Prečo musí byť evanjelium oznamované opakované? Lebo ide o veľa. Ide o život alebo smrť, ide o večný život a vzkriesenie z mŕtvych alebo o večné zatratenie a zavrhnutie preč od tváre Boha. Evanjelium je to najdôležitejšie v živote človeka. Keby bol niekto váš blízky smrteľne chorý a existoval by liek na uzdravenie jeho choroby, povedali by ste mu o existencii toho lieku len raz alebo by ste mu povedali, kde ho môže zohnať, ako ho má užívať, a opätovne by ste ho povzbudzovali k používaniu toho lieku, až kým sa neuzdraví, či by ste mu ho dokonca sami neprinášali a nedávali pozor, či ho naozaj aj užíva, ak by sám na to zabúdala vlastnou nedbanlivosťou či slabou vierou, že mu ten liek pomôže, by užívanie lieku zanedbával?

Kto ste rodičia a máte deti, čo viete zo skúsenosti? Či stačí deťom raz povedať, aby robili niečo dobré, alebo je treba s námahou to neustále opakovať a opakované vyžadovať a dohliadať a motivovať a prípadne aj trestať? A na zlé ich treba učiť, alebo im to ide dobre aj samým od seba? A či keď sme uverili evanjeliu, nestali sme sa deťmi bez ohľadu na náš vek a dospelosť či zrelosť? Ved' Božie slovo učí o tom, že sme sa stali Božími deťmi a že sám Boh všetkej slávy a moci je náš Otec (Ján 1:12; Rímskym 8:16; 1. Jánov 3:1-2).

Evanjelium spasenia

Cieľom zvestovania evanjelia je, aby ho oslovený človek vierou prijal. Cieľom a výsledkom viery v evanjelium je spasenie veriaceho: „*A oznamujem vám, bratia, evanjelium, ktoré som vám zvestoval, ktoré ste aj prijali, v ktorom aj stojíte, skrze ktoré i spasení bývate...*“ (1. Korintským 15:1-2). Čo je spasenie?

Spasenie v kontexte evanjelia znamená záchranu ľudskej duše, ľudského života, od smrti v celom jej rozmere, čiže od duchovnej smrti (Efezským 2:1) a od druhej smrti (od večného zahynutia, Zjavenie 2:11, 20:6, 20:14, 21:8). Spasenie je dar nového života skrze znovuzrodenie (nové narodenie, splodenie z Ducha, Ján 1:13, Ján 3:5-7; Titovi 3:5; 1. Petrov 1:23) a jeho súčasťou je oslobodenie spod moci hriechu a porušenia (Rímskym kapitoly 6 a 8) a vnútorná premena človeka cez obriezku srdca (Rímskym 2:29; Filipským 3:3; Kolosenským 2:11). Spasenie je dar odpustenia všetkých hriechov a vín hriešnika (Ján 5:24) a pevné, nemenné, nezvratiteľné zaslúbenie budúceho vzkriesenia z mŕtvych a večného života (Rímskym 5:9-10). Evanjelium, ktoré má moc spasiť ľudskú dušu, je však len jedno, a je svojím obsahom presne vymedzené, špecifikované, definované. Pozmenené, falošné, upravené, modifikované evanjelium nemá moc spasiť ľudskú dušu. Apoštol to vyjadruje slovami „*ak držíte v pamäti, akým slovom a v akom zmysle som vám ho zvestoval*“.

Nevyhnutnosť verne zachovať pravý obsah viery a zmysel a obsah evanjelia Ježiša Krista

Apoštol poukazuje na kľúčovú pravdu Božieho slova, že pre spasenie je

potrebné zachovať vieru až do konca: „*skrze ktoré i **spasení bývate, ak držíte v pamäti, akým slovom a v akom zmysle som vám ho zvestoval, iba ak by ste boli nadarmo uverili***“ (1. Korintským 15:2). Spojka „*ak*“ je podmieňovacia. Spasenie ľudskej duše je podmienené podmienkou zachovať vierou obsah a zmysel evanjelia, ktoré zvestovali apoštoli Ježiša Krista. To boli tí apoštoli, ktorí osobne poznali Pána Ježiša v tele, ktorých osobne Pán vyučoval, ktorí boli svedkami jeho divov a zázrakov, ktorí boli osobne svedkami jeho smrti na kríži, pochovania, a ktorým sa ukázal po vzkriesení z mŕtvych v oslávenom tele (Skutky 1:21-22). Takýmto apoštolom sa vôľou Božou stal aj Pavol, pôvodne menom Saul, keď sa mu na ceste do Damašku zjavil Pán (Galatským 1:12; 1. Korintským 15:8-10). Evanjelium, ktoré zvestovali apoštoli Ježiša Krista, je evanjeliom Ježiša Krista, pretože Pán im ho odovzdal počas svojej zemskej služby a ešte aj po vylíatí Ducha na Letnice skrze svojho Ducha (Skutky 1:8; Ján 16:12-15). Toto evanjelium máme verne zaznamenané v Božom slove, v spisoch Nového zákona, a nie je možné k nemu nič pridať ani z neho niečo ubrať.

Apoštol však varuje veriacich, teda aj nás, že aby sme boli spasení, musíme veriť pravému zmyslu a obsahu evanjelia Ježiša Krista až do konca. Prečo to takto pripomína a zdôrazňuje? Lebo je tu hrozba, že postupom času môže dôjsť k opúšťaniu obsahu a zmyslu evanjelia, ktoré nám bolo zvestované – v našom prípade opúšťaniu obsahu a zmyslu evanjelia, ktoré je v spisoch Nového zákona – čo by znamenalo „*uveriť nadarmo*“ (1. Korintským 15:2).

Konkrétna situácia v Korinte, do ktorej Pavol píše, je, že veriaci tam opúšťajú vieru vo vzkriesenie z mŕtvych (1. Korintským 15). Toto varovanie je však všeobecné a týka sa celého obsahu a zmyslu evanjelia.

Uveriť nadarmo

Čo to znamená „uveriť nadarmo“? Je to zrejmé z kontextu verša. Uveriť nadarmo znamená nejakým spôsobom uveriť zvestovanému evanjeliu, ale ako beží čas, mesiace, roky, desaťročia, postupne opustiť obsah a zmysel evanjelia, ktorému verím. Je táto hrozba naozaj až taká reálna? História viery, história cirkvi, nás učí, že žiaľ áno. Historický dôkaz žiaľ máme aj v našej krajine. Ako bežali storočia, do cirkvi prichádzali mnohé vplyvy a chápania, kvôli ktorým sa postupne menil obsah a zmysel evanjelia, ktorému sa verilo. Evanjelium Novej zmluvy učí, že spasenie je zo samotnej viery (Efezským 2:8-9; Rímskym 4:5-6). Dnes máme cirkvi, kde sa učí a verí (formulované vo vierovyznaní či katechizme), že skutky človeka podľa Božieho zákona (zásluhy) musia spolupracovať s vierou, spoluúčinkovať s vierou, aby bol človek spasený, že tvoria spolu s vierou základ pre spasenie. Toto už je iné evanjelium, ktoré nemá moc spasiť dušu hriešnika. Ak niekto takto verí, potom uveril nadarmo. Tento konkrétny problém opúšťania obsahu a zmyslu evanjelia Ježiša Krista musel apoštol Pavol riešiť už za svojho života, pomenováva a rieši ho hlavne v liste Galatským, ale aj v iných listoch (Rímskym 10:3-5). Márna je viera a horlivosť za Boha, nech by bola táto horlivosť akokoľvek veľká a viera akokoľvek úprimná

a zo srdca, ak viera nemá pravý obsah, ak sa neverí pravému zmyslu evanjelia, ak viera nie je podľa pravého poznania (Rímskym 10:2).

Evanjelium Ježiša Krista učí, že Kristova obeť je dostatočná pokryť všetky naše hriechy, že jeho krv preliata na kríži nás očisťuje od všetkých našich hriechov (1. Jánov 1:7), a že Kristova obeť na kríži bola jedna, vykonaná raz a navždy, a je dokončená (Židom 10:14). Ak niekto verí, že Kristova obeť i dnes opakovane pokračuje (nekrvavým spôsobom), a že dokonca je v jej opakovaní spoluobetovaná cirkev, zmenil obsah a zmysel evanjelia a verí nadarmo. Je čas učiť pokánie, uchopiť vierou pravé poznanie a byť zachránený vierou. Ak niekto verí, že zostali niektoré hriechy, na ktoré Kristova obeť sama o sebe nestačí, ale sa musia doriešiť v očistci, alebo že sa musia vlastnými zásluhami (trestami či vlastným utrpením) odpykať alebo prikryť pokladom zásluh, ktorý vytvorili takzvaní svätí, potom verí nadarmo. Písmo učí, že každý človek, spasený z viery v evanjelium Ježiša Krista, je svätý a spravodlivý (pozične). Písmo nepozná kategóriu takzvaných svätých, ktorí by mohli vyprodukovať toľko zásluh, že nimi môžu pokrývať ešte aj nedostatky tých menej hodných kresťanov.

Písmo nás učí, že prostrednícka úloha starozmluvného kňazstva skončila obeťou Ježiša na kríži a príchodom Novej zmluvy, zmluvy milosti. Skončila tak, ako skončila úloha starozmluvných obetí a oltára, kadenia, a ďalších vecí, ktoré boli tŕňou budúcich vecí a poukazovali dopredu na vykupiteľské dielo Ježiša Krista, ktoré je už dve tisíc rokov

dokončené a nedá sa k nemu nič pridať ani z neho ubrať (pozri celý list Židom). Od obete Pána viac neexistuje kňazstvo, ktoré by malo úlohu sprostredkovať veriacim spasenie. Pán Ježiš je Veľkňaz a všetci, ktorí sú vierou v jeho evanjelium spasení, sú sväté kňazstvo. Kto verí inak, nemá pravé poznanie.

Je mnoho aj iných ľudí, ktorí majú nejakú vieru v jedného Boha, Stvoriteľa a povedzme sa i nadejú na spasenie. Ak ale neuverili evanjeliu s obsahom a zmyslom, ktorý zvestovali apoštoli Ježiša Krista, evanjeliu, ktoré je vysvetlené a oznámené v spisoch Nového zákona, potom títo ľudia uverili a veria nadarmo. Dnes je po svete, aj v našej krajine, mnoho takzvaných cirkví, kde sa vo veľkom pestuje viera nadarmo. A rovnako aj my sami musíme byť obozretní a strážiaci vieru, pretože toto varovanie pred hrozbou opúšťania právd evanjelia, hrozbou uverenia nadarmo, je určené aj každému jednému z nás, nie sme pred touto hrozbou automaticky imúnni.

Pravý zmysel a obsah spasiteľného evanjelia

„Lebo medzi prvým som vám vydal, čo som aj prijal, že Kristus zomrel za naše hriechy podľa písem a že bol pochovaný a že v tretí deň vstal z mŕtvych podľa písem a že sa ukázal Kéfašovi, potom dvanástim, potom sa naraz ukázal viac ako päťsto bratom, z ktorých väčšina žije až doteraz, ale niektorí tiež zosnuli. Potom sa ukázal Jakobovi, potom všetkým apoštolom.“ (1. Korinským 15:3-8). Apoštol Pavol prijal evanjelium priamo od Pána Ježiša (Galatským 1:12). Je to rovnaké evanjelium, aké zjavil Pán ostatným apoštolom (Galatským 2:2, 2:6-9; 1. Korinským 15:11). Je to

evanjelium Ježiša Krista. Pravý obsah a zmysel evanjelia má tieto zložky: 1. Kto je Kristus, 2. Kristus zomrel za naše hriechy, bol pochovaný, a síce podľa Písem, 3. Kristus vstal z mŕtvych, podľa Písem, 4. Vzkriesený Kristus sa ukázal mnohým svedkom.

Kto je Kristus

Tieto pravdy (1. Korinským 15:3-7) sú vyslovené o Kristovi. Je zjavné, že Korintskí už dobre vedeli, kto Kristus je z apoštolovho počiatočného zvestovania evanjelia. My si to pripomeňme.

Kristus znamená v preklade Pomazaný. Pomazaný by vo všeobecnosti mohol byť hociktorý človek, ale očividne je Korinským zjavné, že sa jedná o Toho Jediného výnimočného Pomazaného, ktorého prorocky oznamujú Písma, zapísané Bohom – vyriešené slovo. Preto apoštol aj zdôrazňuje „podľa Písem“. Je zjavné, že je to ten jeden Pomazaný, ktorý je Bohom predurčený za Spasiteľa hriešnikov, za Spasiteľa sveta. Je zjavné, že to nie je len hociktorý obyčajný človek, ktorého by Boh poveril nejakou úlohou. Z viacerých miest Božieho slova vieme, že Kristus je večný (nestvorený) Boží Syn, ktorý vo večnosti prebýval so svojim Otcom, a dobrovoľne prijal úlohu ponížiť sa, zostúpiť zo slávy večnosti, z nebies, na túto Zem ako človek v tele (stať sa človekom, priať k svojej Božskej podstate aj človečenstvo [ľudskú podstatu, ľudskú prirodzenosť]), avšak bez hriechu. Počatý zo Svätého Ducha sa narodil žene panne. To, že identitu Krista apoštol určite podrobne Korinským vysvetlil, keď im prvý raz vysvetľoval a zvestoval evanjelium, vidíme aj podľa toho, ako do iného zboru (Galatským

píše a veriacim pripomína: „ktorým bol Ježiš Kristus prv napísaný pred očami ako medzi vami ukrižovaný“.

Kristus zomrel za naše hriechy

Kdekoľvek sa zvestuje evanjelium, káže sa skutočná história, že totiž Kristus Spasiteľ prišiel na svet vykúpiť hriešnikov a dal svoj život na kríži ako výkupné za hriech. Plán spásy skrze Krista Boh od vekov prorocky oznamoval vo svojom slove, čo Pavol podčiarkuje slovami „podľa Písem“. Pozrime sa na niektoré tie pasáže. „*Lebo ma obklúčili psi; rota zlostníkov ma obkolesila; prebodli moje ruky i moje nohy.*“ (Žalm 22:17). „*Delia si medzi sebou moje rúcho a o môj odev hádzu los.*“ (Žalmy 22:19). „*A on bol smrteľne ranený pre naše prestúpenia, zdrvený pre naše nepravosti; kázeň nášho pokoja bola vzložená na neho, a jeho sinavicou sme uzdravení.*“ (Izaiáš 53:5).

Prečo musel Kristus zomrieť?

„*kým on vzal na seba naše nemoci a niesol naše bolesti, a my sme sa domnievali o ňom, že je ranený a zbitý od Boha a strápený.*“ (Izaiáš 53:4). Už mnoho storočí pred príchodom Krista a pred jeho obeťou na kríži Boh oznámil vo svojom slove, že Kristova obeť bude zástupná: „on vzal na seba naše“. Kristus vzal na seba naše hriechy, prestúpenia a viny. Nezomieral kvôli svojim, lebo žiadne nemal. Zomieral kvôli našim, lebo ich dobrovoľne vzal na seba, aby potom na neho padla odplata podľa zákona, podľa Božieho súdneho výroku, pretože odplatou za hriech je smrť (Ezechiel 18:4+20; Rímskym 6:23). Našou najväčšou chorobou je hriech a smrť a najväčšou bolesťou vina.

Fyzické choroby sú prejavom a dôsledkom porušenia, prejavom pôsobenia smrti, ktoré do ľudstva i tvorstva prišlo následkom pádu človeka do hriechu (Rímskym kapitola 5). Spasenie skrze Krista vďaka jeho zástupnej obeť oslobodzuje aj od chorôb a bolestí, ale v plnosti až pri vykúpení tela pri vzkriesení z mŕtvych. Sám Pán Ježiš pred svojím ukrižovaním vysvetľuje učeníkom: „*Lebo hovorím vám, že ešte sa to musí naplniť na mne, čo je napísané: A počítaný bol s bezbožnými.*“ (Lukáš 22:37). On, ktorý bol svätý, čistý, bez viny, a nebol bezbožný, mal byť počítaný ako bezbožný (malo s ním byť naložené ako keby bol bezbožný), a aj skutočne bol počítaný, lebo zomrel na kríži. A malo sa to naplniť tak, ako to predpovedali Písma: „...pretože vylial svoju dušu na smrť a počítaný bol s priestupníkmi, kým on niesol hriech mnohých a primlúval sa za priestupníkov.“ (Izaiáš 53:12), „*A on bol smrteľne ranený pre naše prestúpenia, zdrvený pre naše nepravosti; kázeň nášho pokoja bola vzložená na neho, a jeho sinavicou sme uzdravení.*“ (Izaiáš 53:5). „*A dali mu s bezbožnými jeho hrob i s bohatým, keď zomrel ukrutnou smrťou, preto, že nespáchal nijakej nepravosti, ani ľsti nebolo nikdy v jeho ústach. Ale Hospodinovi sa ľúbilo ho tak zdrtiť a strápiť nemocou, aby, ak jeho duša položí obeť za hriech, videl svoje semeno, bol dlhoveký, a to, čo sa ľúbi Hospodinovi, zdarilo sa v jeho ruke.*“ (Izaiáš 53:9-10). Ježiš Kristus zomrel namiesto nás, pretože odplata za hriech je smrť. Trpel pre naše nepravosti a viny. Zmieril nás s Bohom, pretože si odpykal náš trest, a takto nám priniesol pokoj. Jeho utrpenie nás uzdravuje z hriechu.

A keď raz prijmem nové oslávené telo, nebude už ani žiadnej choroby či bolesti.

„*My všetci sme zblúdili ako ovce; každý z nás sme sa obrátili na svoju vlastnú cestu, a Hospodin uvalil na neho nepravosť všetkých nás.*“ (Izaiáš 53:6). Kristus zomrel na kríži preto, lebo každý jeden z nás sa vzbúrili voči Bohu, my všetci sme si chodili po svojich vlastných cestách, zblúdili sme, lebo sme Boha neposlúchali, nemilovali, nehľadali, nepoznali. A to každý jeden z nás! Nikto, ani len ten najčestnejší a najmorálnejší človek na tejto zemi si nemôže nárokovať, namýšľať, že on je od tohto čistý a nevinný. Nie je! Božie slovo hovorí jasne: „Všetci sme zblúdili“, „každý jeden z nás sme sa od Boha odvrátili“. Že si nikoho nezabil? Naozaj nikdy nebola v tvojom srdci nenávisť? V kázni na hore Pán Ježiš učí, že kto mal v srdci nenávisť, kvalifikuje sa ako vrah. Že si neznásilnil, nenakradol veľa, nenaklamal veľa? Naozaj si nikdy nepokryl pravdu či svedectvo? Že si nescudzoložil, nesmilnil? Naozaj si týmto nezhršil ani vo svojej mysli? Pán Ježiš v kázni na hore učí, že kto tento hriech spáchal vo svojej mysli, je to to isté, ako keby to vykonal skutkom. Že si nepožiadal? Naozaj si nikdy nikomu nič nezávidel, ani tajne vo svojom srdci? Dobré. A miloval si Boha svojho Stvoriteľa po celý svoj život celým srdcom, celou myslou, celou dušou, celou svojou silou? A svojho blížneho ako samého seba? Nám ľuďom to ide veľmi dobre s láskou. Dokážeme veľa milovať – sami seba. Božie slovo nám dáva jasné svedectvo, že každý jeden z nás máme hriech a vinu pred Bohom, každý jeden z nás potrebujeme zástupnú obeť za hriech. Ver Božiemu

slovu. Uver tomu, a uver, že Hospodin uvalil aj tvoju nepravosť na Ježiša Krista. Zomieral aj pre tvoj hriech.

Kristus vstal z mŕtvych

Pán Ježiš, keď bol na tejto zemi v tele a chodil s učeníkmi, tak sám predpovedal nielen svoju smrť, ale aj to, že vstane z mŕtvych: „*Lebo ako bol Jonáš v bruchu veľryby tri dni a tri noci, tak bude i Syn človeka v srdci zeme tri dni a tri noci.*“ (Matúš 12:40). Kristus vstal z mŕtvych: „*ktorého Boh vzkriesil oprostiac bolesti smrti, ako aj nebolo možné, aby bol ňou držaný.*“ (Skutky 2:24). Vzkriesenie Ježiša Krista prorocky predpovedalo aj Božie slovo, a to už storočia pred jeho obeťou na kríži: „*Lebo nezanecháš mojej duše v ríši smrti; nedáš svojmu svätému, aby videl porušenie.*“ (Žalmy 16:10), „... *aby, ak jeho duša položí obeť za hriech, videl svoje semeno, bol dlhoveký, a to, čo sa ľúbi Hospodinovi, zdarilo sa v jeho ruke.*“ (Izaiáš 53:10). „*Z námahy svojej duše uvidí výsledok, nasýti sa...*“ (Izaiáš 53:11). „*Preto mu dám podiel medzi veľkými, a s mocnými deliť bude korist...*“ (Izaiáš 53:12). To, čo sa prorocky píše o Kristovi v týchto veršoch, nemôže platiť o niekom, kto zomrie a zostane mŕtvý. Píše sa tu o budúcnosti po jeho smrti a o odmene za zástupnú obeť, za zástupnú smrť.

Vzkriesený Kristus sa ukázal mnohým hodnoverným svedkom

„*a že sa ukázal Kéfašovi, potom dvanaástim, potom sa naraz ukázal viac ako päťsto bratom, z ktorých väčšina žije až doteraz, ale niektorí tiež zosnuli. Potom sa ukázal Jakobovi, potom všetkým apoštolom. Naposledy od všetkých stá*

nedochôdčatu sa ukázal i mne.“ (1. Korintským 15:5-8). Svedectvo o tom, že Ježiš vstal z mŕtvych je kľúčové. Ak by bol zostal v hrobe, bol by býval len obyčajný človek, možno prorok, rečník, sociálny reformátor, moralista, revolucionár. Ale on bol a je Boží Syn, vstal z mŕtvych, smrť ho nemohla držať (Skutky 2:24). Toto svedectvo stojí na mnohých hodnoverných očitých svedkoch. Svedčia o tom, že Ježiš je Kristus, je Spasiteľ sveta a hriešnikov. Ich svedectvo sa stalo svedectvom Božieho slova. To isté svedectvo o vzkriesení Krista bolo prorockým svedectvom Písma už storočia pred nimi. Tí, ktorí boli očitými svedkami jeho života, smrti na kríži, a zmŕtvychvstania, celý život o tom vydávali svedectvo aj za cenu straty vlastného života. Toto svedectvo Boh vydáva aj vo svojom slove a je kľúčové. Protivníci evanjelia sa vehementne snažia ukázať, že Ježiš nevstal z mŕtvych (pozri aj Matúš 27:64). Na vzkriesení Krista z mŕtvych visí aj naše budúce vzkriesenie: *„A ak Duch toho, ktorý vzkriesil Ježiša z mŕtvych, prebýva vo vás, tak teda ten, ktorý vzkriesil Krista Ježiša z mŕtvych, oživí aj vaše smrteľné telá skrze svojho Ducha, ktorý prebýva vo vás.“* (Rímskym 8:11).

„ale aj pre nás, ktorým sa má počítať, nám veriacim na toho, ktorý vzkriesil Ježiša, nášho Pána, z mŕtvych, ktorý bol vydaný pre naše hriechy a vstal z mŕtvych pre naše ospravedlnenie“

Rímskym 4:24-25

„Lebo ak vtedy, keď sme boli nepriateľmi, boli sme zmierení s Bohom skrze smrť jeho Syna, tak je o mnoho istejšie, že súc zmierení budeme spasení jeho životom“

Rímskym 5:10

Podľa Písem

Boh sa nám dáva poznať, a dáva nám poznať aj svoju vôľu a svoje plány tak, že nám oznamuje pravdy: *„Hľa, predpovedané veci prvé prišli, a nové ja oznámim; dám, aby ste počuli o nich prv, ako vypučia.“* (Izaiáš 42:9). Boh oznamuje veci tak, že ich komunikuje prorokom, a proroci všetkým ľuďom: *„Kým za dávna mnoho ráz a mnohým spôsobom hovorieval Boh otcom v prorokoch, za týchto posledných dní nám hovoril v Synovi.“* (Židom 1:1). Čo Boh prorocky vo svojom slove oznámil, to sa určite stane. Preto aj v Izaiášovi v 53-tej kapitole, keď Božie slovo prorocky oznamuje budúcu obeť Pána Ježiša, hovorí o tejto zástupnej obeti v minulom čase. Je to tak preto, lebo to, čo Boh oznámil, je tak isté, ako keby sa to už stalo. Čo Boh zaslúbil, to bude platiť a stať.

Zhrnutie a záver

Spasenie je na základe zástupnej obete Pána Ježiša na kríži, na základe jeho dokončeného diela vykúpenia, skrze ospravedlnenie. Ospravedlnenie je z viery. Ospravedlnenie znamená pripočítanie všetkých našich hriechov a vín Kristovi, a pripočítanie celej jeho spravodlivosti nám.

Štvrtá kniha Knihy Žalmov

Misia v Knihe Žalmov

Tento článok je venovaný misii v Knihe Žalmov. Môžeme si pritom položiť otázku, čo *Kniha Žalmov* hovorí o misii – a hľadať na ňu odpoveď. Z tohto pohľadu sa najprv pozrieme na Žalm 96 ako príklad toho, čo znamená misia v Knihe Žalmov. Potom sa pozrieme do celej Knihy Žalmov a vyberieme z nej miesta, z ktorých uvidíme isté doktrínálne tvrdenia ohľadom misie.

Žalm 96

S týmto žalmom sa prvýkrát stretávame v 1. knihe Kronickéj v 15. a 16. kapitole. Dávid prenáša truhlu zmluvy do Jeruzalema a prikazuje spevákom (Azafovcom), aby spievali žalmy. Tento žalm im predkladá spolu s inými žalmami.

Žalm 96 je považovaný za misijný žalm – za žalm vyzývajúci k misii. K tomuto záveru vedie verš 2: „...zvestujte jeho spasenie zo dňa na deň!“

Žalm môžeme rozdeliť na štyri časti. V prvých troch veršoch je volanie k evanjelizácii národov (volanie k misii): „*Spievajte Hospodinovi novú pieseň! Spievajte Hospodinovi, celá zem! Spievajte Hospodinovi; dobrorečte jeho menu; zvestujte jeho spasenie zo dňa na deň! Rozprávajte jeho slávu medzi národmi, všade medzi všetkými ľuďmi jeho divy.*“

Pôvodné slovo *rozprávajte* (verš 3) v niektorých prekladoch prekladajú ako *zvestujte* alebo *prehlasujte* (*jeho slávu medzi národmi*). Všade, medzi všetkými ľuďmi, vyhlasujte jeho divy. To je volanie k misii: *Rozprávajte jeho slávu medzi národmi*. Vyzerá to tak, že tento žalm bol určený ľuďom, ktorí boli v Izraeli a poznali Boha. Ich zodpovednosťou

bolo zvestovať spásu medzi národmi. Týmto Boh prikazuje, aby zvestovali jeho spasenie a aby sa tešili, spievali Hospodinovi, dobrorečili jeho menu, vzývali jeho meno.

Všimnime si, že je napísané: *Spievajte Hospodinovi novú pieseň*. Čo to je *nová pieseň*? S týmto výrazom sa stretne aj v Zjavení Jána a aj v Žalmoch 33:3 a 98:1. V gréckom preklade Starého zákona (LXX) slovo *nový* (*novú pieseň*) sa dá voľne preložiť *čerstvý* (*čerstvú pieseň*). Ako máme *novú pieseň*, tak rovnako máme aj *nové prikázanie* v 1. Jánovom 2:7 a 8. Máme niečo, čo nanovo, načerstvo prežívame s Bohom – teda je to čerstvé. A to chceme zaspievať Hospodinovi. Nanovo objavujeme a obdivujeme Hospodina. Nanovo si uvedomujeme veľké pravdy o spasení a spievame to ako *novú pieseň*. Spievať Hospodinovi *novú pieseň* má celá zem.

V prvých veršoch je teda volanie k misii. Boh volá ľudí ísť a rozprávať o ňom – a kam ich volá alebo posieľa? Posieľa ich medzi národy! Všade, všetkým ľuďom hovoriť o jeho divoch, teda o jeho predivných skutkoch. Evanjelium alebo zvesť o Bohu má byť hovorovaná medzi všetkými národmi.

Druhá časť, a to sú verše 4 až 6, uvádza dôvod pre misiu. Prečo by sme mali ísť a zvestovať Hospodina všetkým národom a jeho spasenie zo dňa na deň? Prečo by sme mali spievať novú pieseň? Prečo rozprávať jeho slávu medzi národmi? Dôvody k tomu sú uvedené vo veršoch 4 až 6: „*Lebo veľký je Hospodin a veľmi chválený; je strašný nad všetkých bohov. Lebo všetci bohovia národov sú modlami; ale Hospodin učinil nebesia. Velebnosť a sláva je pred ním, sila a okrasa v jeho svätyni.*“ Odpoveď na uvedené otázky je: Lebo Hospodin je Boh! Lebo on je veľký Boh! Inými slovami, keď sa niekto opýta: Prečo misia? Prečo zvestovanie? Prečo mi hovoríš o Bohu? Prečo mi hovoríš o Kristovi?, naša odpoveď je: Lebo on je Boh – a vo veršoch 4 až 6 je tento dôvod rozvinutý.

Zvestujeme preto, lebo náš Boh je pravý Boh. Všetci bohovia národov sú modlami. To znamená, že sú to falošní bohovia, ktorí nepočujú, nevidia, nemôžu pomôcť, nemôžu sa nás zastat' a nemôžu pre nás nič urobiť. Títo bohovia sú ničím, ale verš 5 hovorí, že na rozdiel od týchto falošných bohov uctievaných v národoch, Hospodin je pravý Stvoriteľ, ktorý stvoril nebesia i zem.

Ludia, ktorým to zvestujeme, nepoznajú Hospodina, pretože keď boli odkázaní na svoju vlastnú cestu, vybrali si ísť z nevedomosti do ešte väčšej nevedomosti a Boh bol k nim zhovievavý. Apoštol Pavol toto hlásal v Aténach: Boh prehliadal časy nevedomosti, to ale neznamená, že ich nesúdil. To neznamená, že boli spasení. To znamená, že nejednal s nimi podľa toho, ako by si zaslúžili. Bol k nim veľmi zhovievavý a pripravoval národy k tomu, aby k nim mohlo prísť

evanjelium, ktoré začalo v Jeruzaleme, potom sa rozšírilo cez Judsko, Samáriu až do posledných končín Zeme.

Prvý dôvod k misii je ten, že náš Boh je pravý Boh. S vedomím, že zvestujeme pravého Boha, ideme medzi národy. Keď ideme zvestovať Pána Ježiša Krista, tak potrebujeme ísť s týmto nastavením.

Človek vo svete nemá pravého boha. Môže uctievať humanizmus, môže uctievať modly, sochy, môže uctievať svoje predstavy, môže uctievať sám seba. Bez ohľadu na to, čo uctieva, je modlár (modloslužobník), lebo neuctieva pravého Boha.

Ďalším dôvodom je jeho veľkosť: Hospodin je vyvýšený. Je veľký. Je veľmi chválený. Je obávaný nad všetkých bohov.

Ďalší dôvod je vo verši 6: „*velebnosť a sláva je pred ním, sila a okrasa v jeho svätyni.*“ Náš Boh je veľmi slávny. Je velebený. Je krásny. Je obdivovaný. Toto všetko odkazuje na jeho atribúty, na jeho vlastnosti. Takže tu sú uvedené minimálne tri dôvody, prečo treba ísť misijne medzi národy.

V liste Rímskym v 1. kapitole a v 5. verši je napísané: „*skrže ktorého* (skrže Pána Ježiša Krista) *sme dostali milosť a apoštolstvo.*“ Tu apoštol Pavol píše o sebe a o tých, ktorí zvestujú evanjelium. „Dostali sme milosť a apoštolstvo“ – to znamená, že dôvod ich vyslania bolo zvestovanie poslušnosti viery medzi všetkými národmi. Dôvodom ich vyslania bolo priviesť všetky národy pod poslušnosť toho, čo zvestujeme ako vieru. Slovo *viera* sa zvykne použiť ako akt verenia, ale zvykne sa použiť aj ako obsah učenia. Na tomto mieste sa slovom *viera* rozumie *učenie evanjelia*.

Čo chceme dosiahnuť, keď ľudom zvestujeme Boha Ježiša Krista?

Verše 7 až 9 (tretia časť žalmu) sa dajú chápať ako cieľ misie, ako to, čo sa má misiou dosiahnuť: „*Vzdajte Hospodinovi, čelade národov, vzdajte Hospodinovi česť a silu! Vzdajte Hospodinovi česť jeho mena. Doneste posvätný dar a vojdite do jeho dvorov! Kľaňte sa Hospodinovi v ozdobe svätosti! Traste sa pred jeho tvárou, celá zem!*“

Keď hovorím, že zvestujeme Boha, zvestujeme Ježiša Krista, lebo nechceme oddeľovať Boha Otca od Pána Ježiša Krista. Keď Pavol prišiel k pohanom, zvestovanie evanjelia začínal doktrínou o Bohu. Zvestoval im, že je tu živý a pravý Boh (vy sa klaniate modlám) a potom prešiel k Pánovi Ježišovi Kristovi, jeho Synovi, ktorý bol daný ako Záchranca a Sudca. Takže, keď ľudom zvestujeme Boha alebo zvestujeme Pána Ježiša Krista, tak to chápme v tom význame, že mnohí ľudia nevedia ani dnes, že je Boh alebo kto je pravý Boh. Nevedia, že všetko, čo je okolo nás, bolo stvorené a nevedia, kto to stvoril. Nevedia, kto vládne. Nemajú ani len poňatia, ako sa pravý Boh zjavil, ako konal, ako činil. K čomu máme teda ľudí priviesť?

Máme ich priviesť k pokániu, k viere v Spasiteľa, aby ho potom ako Boží ľud spoločne oslavovali a aby medzi nimi bola jednomyselnosť, pretože aj to je poslušnosť evanjeliu. Poslušnosť evanjeliu je v tomto žalme vyjadrená aj slovami veršov 7 až 9. V nich sú dané príkazy: *Vzdajte Hospodinovi..., vzdajte Hospodinovi..., vzdajte* – vnímame to? Čo to znamená? Znamená to toľko, že keď národom zvestujeme Hospodina, keď k nim prichádzame so zvestou o tom,

kto on je, očakávame od ľudí, že na zvest' evanjelia odpovedia tak, ako to Boh od nich očakáva. A adekvátna odpoveď na evanjelium v tomto žalme je daná veršami 7-9. Inými slovami, ľudia začnú zmýšľať, že Bohu patrí česť a sláva, že on je silný Boh. To znamená, že česť a slávu už nepripisujú viac sebe, ale pripisujú ju Bohu. Všimnime si ďalej: *Vzdajte Hospodinovi česť (slávu) jeho menu. Čo to znamená vzdáť slávu jeho menu? Znamená to: pripíšte Hospodinovi takú slávu, aká prináleží jeho menu. Vieme, že v mene je reprezentovaný charakter a opis vlastností toho, komu meno patrí.*

Kľaňte sa Hospodinovi v ozdobe svätosti. Ozdoba svätosti znamená, že naše životy sa musia očistiť od hriechu. Nesmieme ísť ďalej spôsobom, ktorým sme išli doteraz. Boh chce svätý ľud. A chce, aby ho uctieval ako svätý ľud. „Traste sa pred jeho tvárou, celá zem.“ Takže v tejto časti žalmu sú uvedené dôvody misie.

Poslednou časťou sú verše 10 až 13: *„Povedzte medzi národmi: Hospodin kraluje! Áno, aj okruh sveta bude upevnený tak, aby sa nepohol. Bude súdiť národy spravodlivo. Nech sa radujú nebesia a nech plesá zem! Nech hučí more i jeho náplň! Nech sa veselí pole a všetko, čo je na ňom! Vtedy nech plesajú i všetky stromy lesa pred Hospodinom, lebo ide, lebo ide súdiť zem! Bude súdiť okruh sveta v spravodlivosti a národy vo svojej pravde.“* Tieto verše predstavujú apel misie. Apel misie je: *Povedzte medzi národmi: Hospodin kraluje!* Biblický Boh kraluje a to je to, čo národy potrebujú počuť.

V dnešnej dobe je asi veľmi ťažké hovoriť o kralovaní jedného Boha. A stále je to ťažšie a ťažšie povedať, pretože

týmto vylučujeme synkretizmus, týmto úplne vylučujeme ekumenické vzťahy s inými náboženstvami. Pretože žalm hovorí: Hospodin je pravý Boh a on kraluje – vaši bohovia sú ničím, a preto urobíte rozumne, ak zanecháte svoje modly a pôjdete k Hospodinovi. Toto je biblický apel a biblická zvesť. Apel súvisí s Božím kralovaním a s jeho úlohou Sudcu, lebo úrad Kráľa je spojený s úradom Sudcu. Text hovorí o prichádzajúcom súde a o tom, že Boh bude súdiť národy spravodlivo. Toto je jedna z realít, na ktoré dnes zabúdame, pretože žijeme v dobe, keď o súde ľudia neradi počujú a ešte menej radi počujú, že oni sú pod súdom. A najmenej radi počujú, že oni by mali byť pred Boha postavení ako pred Sudcu.

Na mieste je otázka, prečo by sme sa mali radovať, že príde súd? Pretože koniec tohto žalmu je v kontexte radosti. Verš 11 a 13: *„Nech sa radujú nebesia a nech plesá zem! Nech hučí more i jeho náplň! ... pred Hospodinom, lebo ide, lebo ide súdiť zem! Bude súdiť okruh sveta v spravodlivosti a národy vo svojej pravde.“* Ako môžeme volať k radosti na základe toho, že Boh ide súdiť zem? Odpoveď je, že súd, ktorý ide Boh vykonať, je v skutočnosti správna a dobrá vec, ktorá urobí dobre tejto prírode aj národom, ktoré dúfajú v Hospodina. Preto radosť zo súdu.

Na tomto svete je veľa nespravodlivosti. Ako v starozákonných časoch bolo veľa nespravodlivých kráľov a sudcov, dialo sa veľa nepravosti, tak je tomu aj dnes. Kazateľ povedal, že videl nepravosť na zemi, a preto je lepšie narodiť sa, ako žiť na tejto zemi. Prečo? Lebo súd a právo sú pokrivené. Ale Boh

v tomto žalme hovorí: Ja budem súdiť zem v spravodlivosti a národy v pravde – a príde obnova, dôjde aj k obnoveniu prírody (pozri Rímskym 8:19-22).

Tento žalm hovorí: Raduj sa stvorenie. Radujte sa nebesia. Raduj sa zem. Huč more a jeho náplň. Raduj sa, pretože výsledkom súdu bude, že všetko bude očistené a aj príroda bude oslobodená od porušenia. Potom bude nové nebo a nová zem, kde bude prebývať spravodlivosť, kde nebude slz a bolesti a kde nebude hriechu.

Úvodné verše tohto žalmu sú volanie k misii (zvestujte jeho spasenie zo dňa na deň). V ďalšej časti sú dôvody k misii (charakter Boha a jeho meno, jeho vznešenosť, krása a veľkosť). Za tým nasleduje cieľ misie – a to je to, čo očakávame od ľudí. Očakávame, že povedia len *„pekné náboženstvo“*?! Nie! Očakávame, že padnú na tvár a budú uctievať pravého Boha, pripíšu mu slávu a prídu k nemu skrze Pána Ježiša Krista. Oddajú sa mu a budú mu slúžiť svojimi životmi.

Úvahy o Žalme 96 ukončíme tromi postrehmi:

Po prvé: Máme zodpovednosť ohlasovať Boha. To je príkaz. Nie je to len príkaz z Evanjelia podľa Matúša: *„chodte a čiňte mi učeníkmi všetky národy“* a Marka: *„kážte evanjelium každému stvoreniu“* a iných miest Písma, ale to je aj príkaz napr. Žalmu 96: *„Prehlasujte slávu jeho menu medzi národmi.“* Toto je tiež príkaz, Kristov príkaz, daný síce cez žalmistu, ale je to jeho príkaz, jeho slovo pre nás.

Po druhé: Ohlasovať evanjelium, ísť na misiu, môžeme so smelosťou. Našou

smelosťou je Boh, ktorý za nami stojí. Boh, ktorý nás vysiela. Pretože Boh si želá, aby sme ho hlásali, majme preto smelosť ísť vpred, lebo s nami je Hospodin zástupov. Vy máte modly, vy máte vojenskú silu, ale za nami stojí Hospodin zástupov. Takže pri misii nemusíme mať neistý postoj. Môžeme mať taký postoj, aký mali apoštolí, aký mali proroci, aký mali ľudia, ktorí tento žalm prijali.

Po tretie: Dbajme o to, aby sme sami žili podľa evanjelia, ktoré zvestujeme. Zvlášť teraz myslíme na verše 7, 8 a 9. Aby naše životy vyzerali ako životy, ktorými vzdávame Hospodinovi slávu, ktorá náleží jeho menu. Aby sme sami vedome Hospodina vzývali. Aby sme vedome vydávali svoje telá ako živú obeť, rozumnú to našu svätoslužbu. Dbajme o to, aby sme usilovali o osobnú svätosť skrze Svätého Ducha.

Misijná teológia v Knihe Žalmov

V ďalšej časti tohto článku sa budeme zaujímať o to, čo o evanjelizácii národov učí celá Kniha Žalmov. Táto kniha obsahuje 150 žalmov a minimálne aspoň v jednej tretine alebo v polovici z nich by sme našli niečo, čo sa priamo alebo menej priamo týka zvestovania evanjelia všetkým národom. Pretože nie je možné venovať sa všetkým týmto miestam, sústredíme sa iba na niektoré z nich a na princípy, ktoré ohľadom misie učia a prehlasujú.

Existuje predstava, že doba Starého zákona bol čas, kedy evanjelium a poznanie Boha bolo striktné obmedzené len na územie Izraela. Pravda je však taká, že evanjelium sa dostávalo a presakovalo aj za jeho hranice už aj vtedy. Bolo to najviac po babylonskom zajatí,

kedy mnohí ľudia po celom svete, hlavne cez židovské synagógy, prichádzajú k poznaniu živého pravého Boha. Netvrdíme, že ich poznanie bolo osobné a spasiteľné, i keď veríme, že niektorí skrze vieru mohli prísť k takémuto poznaniu Boha. Dostávali sa však do kontaktu so židovstvom tých čias, konvertovali na židovskú vieru a stávali sa prozelytmi.

Kniha Žalmov je úžasná kniha. Apoštol Pavol ju napríklad používa v liste Rímskym k potvrdeniu svojho evanjelizačného úsilia. V tomto liste cituje zo žalmov: „...a pohanía, aby za milosrdenstvo oslavovali Boha, ako je napísané: *Preto tá budem chváliť medzi národmi a tvojmu menu budem spievať žalmy.*“ (Rímskym 15:9 – to je zo Žalmu 18:50). Verš 11 z Rímskym 15: „*Chváľte Pána všetky národy a zvelebujte ho všetci ľudia,*“ je odkaz na Žalm 117:1. Apoštol Pavol jasne ukazuje, že v Knihe Žalmov nájdeme niečo, o čo sa on opieral, keď viedol všetky národy k poslušnosti evanjeliu.

Žalmy pre misiu budujú základný doktrínálny rámec. Sú v nich tri význačné doktríny, na ktoré sa potom viažu všetky ostatné tvrdenia. Nebudeme vyčerpávajúci, to znamená, nepokryjeme všetko, čo sa doktrínálne učí v žalmoch, ale pochutnajme si na tom, čo si z nich teraz vezmeme. V tomto zmysle spomenieme tieto tri význačné doktríny:

Prvá doktrína: Žalmy učia o univerzálnom kralovaní a panstve jediného a pravého Boha, Hospodina. Izraelci ho menujú: Náš Boh.

Druhá doktrína: Boh univerzálny hovorí k všetkým národom a všetkým zjavuje svoju slávu.

Tretia doktrína: Boh je univerzálny Sudca všetkých národov.

Prvá doktrína

Žalmy prichádzajú s predpokladom a s tvrdením univerzálneho kralovania Hospodina. Žalm 97: „*Hospodin kraluje, nech plesá zem.*“ (verš 1). Alebo: „*Povedzte medzi národmi, Hospodin kraluje.*“ (96:10). Kde Hospodin kraluje? Ak by kraloval len v Izraeli, verše by nedávali zmysel, lebo Žalm 24:1-2 hovorí: „*Hospodinova je zem i jej náplň, okruh zeme i tí, ktorí bývajú na ňom; lebo on ho založil na moriach a postavil ho na riekach tak, aby stál.*“ Toto je tvrdenie, podľa ktorého Hospodin je Pánom na celej zemi. To znamená, že Hospodinovi patrí celá zem a Hospodinovi patrí všetko, čo je na nej. To je jedna zo základných doktrín rámca, o ktorom sme hovorili. Jeho je panstvo a jeho je kralovanie. Žalm 94:10 napríklad hovorí o tom, že Hospodin kázni národy. „*Či ten, ktorý kázni národy nebude trestať?*“ To, že Hospodin kázni národy, potom znamená, že Hospodin je niekto, v koho rukách sú všetky národy. Vidíme, že žalmy vyučujú doktrínu, že Hospodin je univerzálnym Kráľom nad zemou.

Ked' bol Pán Ježiš pokúšaný diablom, diabol mu ponúkal všetky kráľovstvá (Matúš 4:8-9). Ako to zosúladiť s touto doktrínou? Zosúladenie je v tom, že diabol má vplyv na kráľovstvá, ale nie je ich konečným vládcom a majiteľom. Boh je ten, ktorému všetko patrí, ktorý všetko riadi, nad všetkým kraluje a všetkému vymeriava čas. Inými slovami, to čo diabol robí, je tak len preto, lebo mu to dovolí Boh. Boh má absolútnu moc konanie a vplyv diabla kedykoľvek za-

staviť, ale on robí všetko podľa svojho najmärdrejšieho plánu.

To prvé, čo zo žalmov prijímame, je univerzálne kralovanie a panstvo Hospodina. Jeho kralovanie je suverénne. Hovorí o tom aj text: „*a tak nech poznajú, že ty, ktorého meno je Hospodin, si sám Najvyšším Pánom nad celou zemou.*“ (Žalm 83:19). Niet viacero bohov, je len jeden skutočný Boh. Mohli by sme povedať, že Hospodin je jediný, exkluzívny Boh, jediný exkluzívny Kráľ: „*Lebo Hospodin je silný Boh veľký a veľký Kráľ nad všetkými bohmi.*“ (Žalm 95:3).

Prečo je táto doktrína dôležitá? Pretože čokoľvek budeme ďalej robiť a ľuďom prinášať evanjelium, tak všetko musí vychádzať z tohto presvedčenia, lebo je to pravda. Ľudia patria jemu ako jeho stvorenia, ako tomu, kto má nad nimi moc a ktorý im prejavuje milosť. Patria mu ako tomu, pred ktorým raz budú stáť. Nepatria mu ako jeho znovuzrodené deti, (veď preto im prinášame evanjelium), ale sú jeho vlastníctvom ako univerzálneho Kráľa a Pána. Toto je prvé naše dôležité presvedčenie, s ktorým ideme do misie.

Druhá doktrína

Hospodin hovorí univerzálne k všetkým národom a všetkým národom zjavuje svoju slávu:

„*Hospodine, náš Pane, aké slávne je tvoje meno na celej zemi, ktorý si dal svoje veličenstvo na nebesiach!*“ (Žalm 8:2 a 10).

„*Deň dňu hovorí slovo, a noc noci povedá známosť. Nieto reči ani tieto slova, aby nebolo čuť ich hlasu. Ich správa vyšla na celú zem a ich mluva až na koniec okruhu sveta. Slncu postavil na nich stan.*“ (Žalm 19:3-5).

„Milujte spravodlivosť a súd; zem je plná milosti Hospodinovej.“ (Žalm 33:5).

„Hospodine, náš Pane, aké je slávne tvoje meno na celej zemi.“ Žalmista prehlasuje, že Pánovo meno má slávu, ktorá žiari po celej zemi (Žalm 8:10). Preto pohanské národy a všetci ľudia, ktorí nepoznajú osobne Hospodina, nemajú výhovorky. Hovorí to apoštol Pavol v liste Rímskym v prvej kapitole (pozri Rímskym 1:18-32).

Keď prichádzame k ľuďom s evanjeliom, môžeme nadviazať na to, čo oni vidia svojimi očami na oblohe a okolo seba – stačí sa len pozorne pozrieť. Všetky národy vidia Božiu slávu v prírode. Nemôžu tomu utiecť, a preto sú bez výhovorky. Oni žijú na tejto zemi; žijú na Božom svete, ktorý Boh stvoril, v ktorom Boh jasne, prostredníctvom svojho stvorenia k ľuďom hovorí – oni to však v sebe potláčajú, hoci o tom vedia.

Žalm 33:5: „Zem je plná milosti Hospodinovej.“ To je ďalšia pravda, ktorá s predchádzajúcou súvisí. Keď ľudia pozorujú túto zem, vidia nielen slávu v tom, aké je to veľkolepé dielo, ale slávu aj v tom, ako to všetko funguje a môžu rozumieť, že je to Božia starostlivosť, ktorá toto fungovanie zabezpečuje. Pavol nadväzuje na to a hovorí, že dával im dažde a úrodné časy a staral sa o nich, preukazoval im starostlivosť. To znamená, že my môžeme ísť do misie s tým, že je to tá najprirodzenejšia vec osláviť Boha, ktorý za týmto všetkým stojí.

Pri zvestovaní evanjelia nadväzujeme na jeho všeobecné zjavenie a potom hovoríme, že tento Boh sa zvláštne zjavil skrze izraelský národ a potom cez svojho Syna a cez službu apoštolov. Takže ľudia nemajú výhovorku a majú robiť pokánie.

Tretia doktrína

Boh je univerzálny Sudca národov. Napríklad: „Hospodin bude súdiť národy.“ (Žalm 7:9). To je jasné prehlásenie. Tiež: „Pozdvihni sa, Sudca zeme!“ (Žalm 94:2).

Sudca zeme znamená Sudca celej zeme, nielen Sudca Izraela. Žalmy oznamujú, že Boh je univerzálny Sudca zeme a bude súdiť tento svet. Toto je opäť dôležitá pravda, pretože znamená, že svet žije v kontexte súdu. Žijeme v čase prichádzajúceho súdu. K národom prichádzame s evanjeliom a s vedomím, že Boh bude súdiť a tento súd prichádza.

Predstavme si, že by nebol žiaden súd. V takom prípade nemusíme hlásať evanjelium. Ľudia zomrú, ale neskončí to s nimi zle. Akonáhle je tu však realita súdu, ktorá vyplýva z našej vzbury voči Bohu a neadekvátnej odpovede na jeho univerzálne zjavenie, je tu problém, ktorý nás musí poháňať zvestovať evanjelium. Apoštol Pavol hovorí: „Znajúc teda bázeň Pánovu presvedčame ľudí...“ (2. Korintským 5:11). Bázeň Pánova je dôvod, prečo ide a prečo hovorí: Zmierte sa s Bohom! Zmierte sa, lebo prichádza súd! Pavol v Aténach káže, že Boh ustanovil muža, ktorý bude súdiť. V apoštolovej myšli sú tieto fakty (vyvýšený Boh, všeobecné zjavenie, prichádzajúci súd).

Písmo hovorí: Hospodin kraľuje. Ak tento rámeč odstránime, strácame kontext pre misiu. Žalm 2 je v celom tomto doktrinálnom rámci apelom na národy: „Prečo sa búria národy a ľudia myslia márne veci? Králi zeme sa postavujú a kniežatá sa spolu radia proti Hospodinovi a proti jeho Pomazanému a hovoria: Roztrhajme ich zväzky a zahodme od seba ich povrazy!“ (verše 1

až 3). Koho zväzky? Otca a Syna. Pán Ježiš Kristus bol Otcom ustanovený za Kráľa a Dediča zeme a národov. Národy sú vo vzbure a radia sa, ako sa ho zbaviť. Čo sú *ich povrazy*? Sú to Božie morálne nariadenia, ktoré Boh dal národom, aby sa mu podriadili, pretože je Boh.

To, o čom sme doteraz písali, doplníme ešte niektorými ďalšími veršami zo žalmov:

„Vy, všetky národy, *tlieskajte rukami, pokrikujte radostne Bohu, hlasom plesania!*“ (Žalm 47:2). To je výzva pre všetky národy.

„*Ospevujte slávu jeho mena! Pokladajte si jeho chválu za slávu!... Dobrorečte, národy, nášmu Bohu...*“ (Žalm 66:2 a 8). Čo žalm hovorí národom? Volá, aby dobrorečili *nášmu Bohu* – Bohu Izraela. Je to volanie a žalm k dobrorečeniu dáva dva dôvody. Prvým je, že urobil dobre izraelskému národu a ukázal svoju hrdinskú silu (verš 9). Druhým je, že ma osobne vypočul, hovorí žalmista vo veršoch 16 až 20.

Žalm 117: „*Chváľte Hospodina všetky národy, zvelebujte ho všetci ľudia.*“ Toto je volanie ku všetkým národom, aby prišli k Hospodinovi, začali chváliť jeho, nie seba, nie svoje modly, aby začali jeho zvelebovať, vyvyšovať. Prečo? „*Lebo je preveľká jeho milosť nad nami a pravda Hospodinova na veky. Hallelujah!*“ (verš 2).

Žalm 148: „*Hallelujah! Chváľte Hospodina z nebies! Chváľte ho na výsostiach!*“ (verš 1) a v ďalších veršoch je menovite uvedené, kto všetko má Hospodina chváliť, lebo on rozkázal a boli stvorené.

Žalmy hovoria nielen k národom a stvorenstvu, aby oslavovali Hospodi-

na, ale hovoria k tým, ktorí poznajú Hospodina, aby išli k národom s evanjeliom. Vyzývajú Boží ľud, aby sa aktívne zapojil do evanjelizácie (misie). Napríklad „... *Oznamujte jeho skutky medzi národmi!*“ (Žalm 105:1). Keď Boh pre nás niečo urobí – dá nám odpustenie hriechov v Synovi, dá nám spasenie, dá nám nový život, dá nám budúcnosť, tak našou povinnosťou je hovoriť o tom. Inými slovami: nemáme mlčať, nemáme si to nechať len pre seba.

Žalmy dávajú príklad osobnej evanjelizácie. Žalm 49:2-4 je osobná výpoveď jednotlivca, ktorá jedná s národmi a chce ich priviesť k živému Bohu. „*Počujte to, všetky národy; pozorujte ušami, všetci obyvatelia sveta, ako vysokého, tak i nízkeho rodu synovia, všetci dovedna, bohatí aj chudobní! Moje ústa budú hovoriť múdrosť, a to, o čom rozmýšľa moje srdce, je rozumnosť.*“ Žalm 49 je celý určený všetkým národom a je písaný v nádhernej štýle. *Pozorujte ušami* – to znamená všetci obyvatelia sveta upriamte pozornosť na to, čo vám idem povedať.

Žalmy vedú k modlitbe za misiu – prečítajme si Žalm 67. Žalmista sa modlí za požehnanie, „*aby znali na zemi tvoju cestu, vo všetkých nádoch tvoje spasenie*“ (verš 3).

S týmto súvisí aj to, že žalmy hovoria, aký druh nástroja Boh používa k evanjelizácii alebo k misii. Takým je napríklad Žalm 116 a jeho verš 10: „*Uveril som, preto som hovoril.*“ Naň je prepojený verš 13 zo 4. kapitoly 2. listu Korintským: „*Ale majúc toho istého ducha viery, podľa toho, čo je napísané: Uveril som, a preto som hovoril, aj my teda veríme, a preto aj hovoríme.*“ Pavol

v tejto 4. kapitole uvádza dôvod, prečo evanjelizuje: Lebo uveril! Teda vidíme, že tí, ktorí uveria, sú vhodnými nástrojmi k tomu, aby hovorili a zvestovali evanjelium doma alebo medzi národmi.

Podobne tak aj Žalm 22:22-23, 18:49-50 a 57:8-11. Žalmy učia, že vhodným nástrojom pre evanjelizáciu je človek, ktorý pozná vierou osobne Boha. Pozná jeho spasenie, vyslobodenie, a tak má čo povedať iným. Žalm 108:4-5 hovorí, že človek, ktorý je pohnutý milosťou, ide k národom a zvestuje evanjelium.

Jedinú budúcnosť pre národy vidia žalmy v Hospodinovi (Žalm 65:6, jeho druhá časť). Boh je jedinou nádejou ľuďom cez vieru v evanjelium.

Žalmy prorokujú alebo predpovedajú čas, keď evanjelium bude dosahovať väčší úspech ako v tom starozákonnom čase. Inými slovami: Žalmy predpovedajú ovocie Golgoty, ktorým bude misia. V ktorom žalme by sme toto našli? V Žal-

me 22, ktorý je jasne kristocentrický. Vieme, že tento žalm sa prorocky vzťahuje na Pána Ježiša Krista. Ježiš Kristus volal na Otca (verše 20-22). Vypočul Otec volanie Syna? Vypočul! Vzkriesil ho z mŕtvych a odpoveď na to je verš 23: „*Budem rozprávať o tvojom mene svojim bratom, vprostred zhromaždenia tá budem chváliť!*“ Naplnilo sa to? Áno, naplnilo! – pozri Židom 2:12.

Žalm spolu s tým, že vidí Krista, ktorému prebodnú bok, ruky a hádžu o neho lós, vidí aj to, že Kristus je vypočutý a Otcom je slávne vzkriesený. Dôsledok toho je, že sa k Hospodinovi navrátia všetky končiny zeme. Kedy sa to začína? Po Letniciach, a to cez zvest' o jeho Synovi – cez evanjelium.

Žalmy prorokujú, že príde lepší čas a prorokujú, že výsledok Golgoty bude navrátenie sa národov k Hospodinovi. Ten čas už prišiel približne pred 2000 rokmi a Pán si zhromažďuje národy a ľudia k nemu prichádzajú.

Naliehavosť stretnutia s Ježišom

Zacheovo obrátenie

A vojdúc išiel cez Jericho.

A hľa, bol tam nejaký muž, menom Zacheus, a to bol nadcolný a bol bohatý.

A žiadal si vidieť Ježiša, kto je.

Lukáš 19:1-3

V prvých 10 veršoch 19. kapitoly Evanjelia podľa Lukáša je opísaný príbeh o colníkovi menom Zacheus, ktorý je pre nás už históriou, stal sa približne pred 2000 rokmi, ale má nám čo povedať aj dnes, je v ňom veľa toho, čo je pre nás platné aj v súčasnosti.

Kto bol Zacheus?

Čítame o ňom, že žil v meste Jericho, bol nadcolník, alebo vrchný colník, alebo vrchný vyberač daní a bol veľmi bohatý (*pozri redakčnú poznámku za článkom k heslu „colník“*). V čase, v ktorom sa odohráva tento príbeh, izraelský národ bol pod rímskou nadvládou a boli ustanovení ľudia, ktorí pre rímsku vládu vyberali dane (clo). V Písme sa nazývajú colníci alebo aj publikáni (*pozri tiež redakčnú poznámku o pojme „colník“ za článkom*). Typické pre nich bolo to, že boli skorumpovaní. Vyberali dane, ale vyberali viac, než bolo potrebné, aby si sami sebe prilepšili. Inými slovami, okrádali svoj izraelský národ. O Zacheovi je napísané, že okrem toho, že bol vrchný vyberač daní, bol aj bohatý. Keď Pán Ježiš oznámi, že ide k nemu na návštevu, jeho spoluobčania Židia sú z toho pohoršení: „*A vidiac to všetci reptali a hovorili: K hriešnemu človeku vošiel nocovať.*“ (Lukáš 19:7; *pozri*

krátku redakčnú poznámku za článkom k heslu „hriešnik“). Z postoja týchto ľudí rozumieme, že ani Zacheus nebol medzi colníkmi výnimkou.

Colníkmi (publikánmi) Židia vo všeobecnosti opovrhovali. V Matúšovi 18:15-18 je inštrukcia, ako sa má v cirkvi postupovať v prípade, keď zhreší brat a nechce robiť pokánie. Ak nepočúvne napomenutie cirkvi, *nech ti je ako pohan a publikán* (verš 17). Postoj k takým bratom má byť ako k hriešnikom a publikánom – teda s takými bratmi nič nemať. S colníkmi (publikánmi) nechceli mať Židia nič spoločné rovnako ako s pohanmi, ku ktorým do domu ani nevchádzali a už s nimi vôbec nestolovali. A tu cez Jericho prechádza Ježiš a ide nocovať do domu publikána Zachea. Preto sú z toho všetci takí pobúrení a rozhorčení – ide na návštevu k publikánovi (hriešnikovi). Vidíme, že postavenie a stav colníka Zachea je veľmi zlý. Zacheus však má jednu veľkú túžbu.

Zacheova túžba

Zacheus si žiada vidieť Ježiša (verš 3), o ktorom už určite veľa počul. V čase, v ktorom sa v tomto príbehu nachádzame, Ježiš koná svoju službu už približne tri roky. Za tú dobu urobil nemálo divov a zázrakov a uzdravení po celej izraelskej krajine – v Judsku, Samárii, Galilei a aj v ich okolí. Už tri roky vyučoval ľudí komu a čomu majú veriť a ako žiť. O ňom, jeho skutkoch a učení, sa v týchto krajinách nemálo hovorilo. Zacheus o tom určite tiež počul, a tak si želal vidieť Ježiša na vlastné oči. Ale, čítame, že nemohol pre zástup. Určite tam bolo veľa takých, ktorí chceli vidieť Pána Ježiša z rovnakých dôvodov. Možno niektorí zo zvedavosti. Možno niektorí preto, že už mu verili a vážili si ho. Možno niektorí preto, že čakali, že ich vyslobodí z poviazanosti, z démonského posadnutia. Iní možno boli veľmi chorí a chceli byť uzdravení, a tak ho chceli vidieť.

Čo urobí Zacheus? Keďže je malej postavy, a Ježiš Kristus prichádza a prechádza týmto miestom, tak si nadbehol a vyliezol na planý figovník, aby ho videl, lebo tade mal ísť. Tento samotný fakt, že vysokopostavený a bohatý muž, štátny úradník, vylezie na strom, ukazuje, že jeho túžba vidieť Ježiša na vlastné oči bola veľmi silná, a že mu na tom záleží, napriek jeho dôležitému spoločenskému postaveniu – za žiadnu cenu nechce premeškať príležitosť vidieť Ježiša, ktorá sa mu teraz ponúka. Je to preňho niečo veľmi výnimočné a veľmi vzácne. Tento Zacheov postoj a túžba sú správne. Pán Ježiš prechádza Jerichom na ceste do Jeruzalema, kde bude ukrižovaný. Druhýkrát cez Jericho už nepôjde. Zacheus robí dobre, že

stretnutie s Ježišom, spoznanie Ježiša osobne, neodkladá na inú príležitosť. Nemá postoj, že nabadúce ho spoznám, lebo teraz je v mojom živote niečo iné prednejšie. Toto je dôležité poučenie z nášho príbehu o Zacheovi. Zacheus má postoj „Teraz alebo nikdy“. Aj s nami dnes by to malo byť tak isto. Keď k nám prichádza zvesť o spásе, evanjelium o zástupnej obeti Ježiša Krista, o vykúpení z hriechov a o dare večného života, tak náš postoj by mal byť: „Teraz, alebo nikdy“.

Keď Ježiš prišiel na miesto, kde sa nachádzal Zacheus, pozrel hore a povedal: „*Zachee, zid' rýchle dolu, lebo dnes musím zostať v tvojom dome!*“ (verš 5). Zacheova túžba a ambícia je: Aspoň vidieť Ježiša čo i len z diaľky. Viac ani len nečaká. Avšak dostáva sa mu omnoho viac nad jeho očakávanie. Ježiš ho oslovil jeho menom. Zacheus sa s Pánom predtým nestretol, nepredstavil sa mu po mene. Ale Pán Ježiš je Boží Syn, vie všetko, aj Zacheovo meno. A tým, že Zachea oslovil jeho menom, aj Zacheus môže poznať, že Ježiš je Boží Syn. Možno už aj z toho, čo o Ježišovi počul, veril, že je Kristus, ten v Písmach prorocky oznámený a zaslúbený Spasiteľ od Boha, ale tu na mieste stretnutia má ďalší dôvod uveriť v Božieho Syna: Ježiš ho vopred poznal po mene.

Ale to nie je všetko. Ježiš Zacheovi aj povedal: „*dnes musím zostať v tvojom dome*“. Prečo mu to hovorí?

Náš Pán počas svojej služby opakovane zdôrazňoval, že hovorí len to, čo počul od svojho Otca a koná skutky, ktoré sú skutkami jeho Otca. Dokonale poznal vôľu svojho Otca, ktorý ho poslal a preto vedel, že musí zostať v Zacheovom dome

a čo sa má u Zachea udiat'. Ako na tieto slová Pána Ježiša reaguje Zacheus? „*A zišiel rýchle a prijal ho radujúc sa.*“ (verš 6). Zacheus zišiel zo stromu rýchlo, nijako neváhal, nijako nepremýšľal: „Bude to dobré? Nebude to dobré? Mal by som to urobiť? Nemal by som to urobiť? Neodložíme to radšej na pozajtra?“ Nie, čítame „*zišiel rýchlo*“. Čo teda Zacheus urobil? Prijal ho! Prijal Pána Ježiša radujúc sa. On sa z toho úžasne radoval. Konal rýchlo a prijal Pána Ježiša s radosťou a v tejto situácii je to úžasné. Všimnime si, čo sa vlastne stalo:

Cez Jericho, kde býva Zacheus, prechádza Ježiš Kristus a sám sa pozval k Zacheovi na návštevu. Zacheus nezávaha a prijíma ho. Asi nemáme veľmi radi, keď niekto k nám sám seba pozve na návštevu, však? Niekoho možno radi prijmeme, ale niekoho možno nie. Ale toto je nádherný obraz spasenia. Pretože každý jeden z nás, ktorí sme spasení, keď sme prijali Kristovho Ducha skrze vieru v evanjelium, z Božej milosti, bez skutkov, zo samotnej viery, celé to prebehlo tak, že Ježiš Kristus sa pozval k nám. To pozvanie prišlo ako zvestované evanjelium. A keď naša reakcia bola, že sme rýchlo a s radosťou prijali zvesť evanjelia, tak Kristus sa nastáhoval k nám, prišiel k nám do domu. Pretože všade prijatie Ducha Kristovho je opisované ako prebývanie Božieho Ducha, alebo Kristovho Ducha, vo vnútri veriach.

V tejto situácii je dôležité, a to podčiarkneme, slovo *rýchlo*. Prichádza pozvanie a Zacheus neváha, neotáľa, nenecháva si to na neskôr, ale koná rýchlo. Dnes nemôžeme prijať Ježiša do svojho domu na návštevu, ako to urobil Zacheus, aj keď

veľakrát si možno predstavujeme, že aké by bolo nádherné, keby teraz ešte Pán Ježiš chodil v tele po tejto zemi a prišiel by k nám na návštevu. A že by sme ho mohli stretnúť, podať mu ruku, rozprávať sa s ním, pozvať ho na večeru, umyť mu nohy, možno pomazať mu hlavu, prenocovať ho. To už nemôžeme. On vykonal svoju službu raz a navždy. Dielo je dokonané. Dielo vykúpenia je hotové a dokonané. Ale táto ponuka, toto pozvanie stále platí. On sa k nám pozýva, a to pozvanie je, že skrze vieru môžeme dostať dar Ducha Kristovho. Ak uveríme tomu, kto on je, a čo vykonal na tejto zemi, tak ho môžeme prijať tak, ako ho prijal Zacheus do svojho domu. Nie fyzicky, ale vierou.

Pán Ježiš Jerichom prechádzal, potom išiel ďalej. Zacheus mohol túto príležitosť zmeškať, prepásť, ak by mu na stretnutí nezáležalo. Rovnako aj dnes je možné príležitosť uveriť evanjeliu, ktoré k nám prichádza, prepásť. Otázka teda je, keď sa ku mne pozýva sám Ježiš v evanjeliu, prijmem ho rýchlo a s radosťou?

Zacheus sa potešil, rýchlo konal, prijal Pána. Aká bola reakcia tých ostatných, ktorí boli okolo? Tí reptali a hovorili: „*k hriešnemu človeku vošiel nocovať*“. Ak je toto naozaj ten, za ktorého sa vyhlasuje, ako môže mať niečo dočinenia s hriešnikom? Ved' predsa Boží Syn by sa nemohol s hriechom stretnúť, Boh sa nemôže pošpiniť. Reptali! Tým, ktorým sa to nepáčilo, unikla jedna podstatná vec, ktorú učil sám Pán Ježiš: Nepotrebuje lekára zdraví, ale nemocní (Lukáš 5:31). Pán Ježiš neprišiel volať spravodlivých, ale prišiel volať hriešnych k pokániu (Lukáš 5:31). Tí, ktorí dúfajú v seba, vo svoju vlastnú spravodlivosť (Rímskym 10:3; Fi-

lipským 3:9), v spravodlivosť zo skutkov, zo skutkov zákona (Rímskym 3:20, 9:32; Galatským 2:16, 3:2, 3:10; Títovi 3:5), sú samospravodliví a dúfajú v tele (Filipským 3:3). Samospravodliví odmietajú pokánie a spásu skrze Ježiša Krista.

V dome u Zachea sa udeje niečo dôležité: „*A Zacheus si stal a povedal Pánovi: Hľa, polovicu svojho majetku, Pane, dávam chudobným a ak som niekoho v niečom oklamal, vraciam štvornásobne.*“ (verš 8). Pán Ježiš príde na návštevu a bohatý Zacheus sa rozhodne, že „polovicu majetku dá chudobným“. Aká je súvislosť medzi Pánovou návštevou a týmto Zacheovým rozhodnutím? Ako spolu súvisia? Pamätáme sa na iný príbeh, kedy sa Pán Ježiš stretol s bohatým človekom? (Lukáš 18:18-24). Tento bohatý mládenec, knieža, sám prišiel za Ježišom a pýtal sa, ako dôjsť k spaseniu, ako získať večný život. Pýtal sa na cestu spasenia. V tele, podľa zákona to bol bohabojný a spravodlivý človek, čo Pán Ježiš nijako nespochybnil. A predsa mu povedal: „*Ešte ti jedno chyba: predaj všetko, čo máš, a rozďaj chudobným a budeš mať poklad v nebi a poď, nasleduj ma!*“ (Lukáš, 18:22). Tento mladík to nedokázal, nedokázal sa vzdať zemskeho majetku a získať nesmierny poklad v nebi. Odmietol spásu skrze Ježiša Krista, odmietol stratit' zemske bohatstvo, a získať všetko v tom, ktorý je všetko vo všetkom. Zvolil si radšej vlastnú spravodlivosť v tele, skrze zákon, než nasledovať Krista a dôjsť ku vzkrieseniu z mŕtvych (pozrite aj článok „*Ako vojsť do večného života*“ v Solas č. 10/2011). Zacheus, na rozdiel od bohatého kniežata, koná v tom duchu, v akom Ježiš žiadal konať bohatého mládenca.

Druhá vec, ktorú ešte urobil Zacheus, je, že povedal: „ak som niekoho oklamal na dani, ak som vzal viac, ako bolo treba odovzdať Rimanom, aby som seba obohatil, vrátim štvornásobne“. Prečo štvornásobne? Podľa Božieho zákona, daného Židom ako Mojžišov zákon, sa pri náprave v prípade okrádania vracalo dvojnásobne, a len v mimoriadnom prípade sa vracalo štvornásobne (Exodus 22:1). Zacheus je v pokání horlivý a štedrý, chce vrátiť štvornásobne. Vezmime si aj my, čo do pokánie, zo Zachea príklad. Zacheus bol predtým ten, kto kradol a prestupoval Boží zákon. A zrazu je u neho na návšteve Ježiš, Zacheus ho prijal, a už viacej nechce robiť to, čo robil doteraz, prechádza obrátením, jeho život sa stáva novým.

Ježiš učil, že keď si bohatý, rozďaj chudobným, tým, čo nemajú, a budeš mať poklad v nebi. Teraz vidíme, že Zacheus, ktorý robil predtým opak – chcel byť sám bohatý na úkor iných ľudí – teraz robí úplný opak – zo svojho bohatstva chce dať tým, ktorí nemajú, ktorí sú chudobní a núdzni. Úplný opak. Ako by sme to nazvali biblickým jazykom? To je obrátenie. Veci sú úplne naopak. Keď som predtým iným bral, a seba obohacoval, ale teraz to urobím naopak, to je obrátenie. Keď som porušoval Boží zákon a teraz ho chcem naplňať, to je obrátenie. Zacheus sa skutočne obrátil, skutočne prijal spasenie v tom novozmluvnom zmysle. Ježiš po tomto všetkom hovorí Zacheovi: „*Dnes sa dostalo spasenie tomuto domu, pretože je aj on synom Abrahámovým.*“ (verš 9). Slovanami, že Zacheus je „synom Abrahámovým“, Pán Ježiš vyjadruje, že Zacheus je pod zmluvou milosti, je

spasení z viery. Nevyjadruje tým, že podľa tela je synom Abrahámovým, že Abraháma má vo svojom rodokmeni ako predka (čo zaiste platí), ale vyjadruje tým, že je spasený rovnako ako Abrahám, skrze samotnú vieru a ospravedlnenie (Genezis 15:6). Túto tému podrobne vyučujú kapitoly Rímskym 4 a Galatským 3. Na spasenie nestačí byť fyzickým potomkom Abraháma (Matúš 3:9), to boli aj tí, čo reptali, keď videli Ježiša vojsť k Zacheovi. Na spasenie je potrebná viera v Božie zaslúbenie, akú mal Abrahám. V čase do obeť Pána Ježiša na kríži ešte nebolo tajomstvo evanjelia v plnosti odkryté (Rímskym 16:25; Efezským 3:3-4), ale spasiteľná abrahámovská viera tu už bola. Od obeť Krista a od Letníc je toto tajomstvo naplno odkryté a je zjavené v spisoch Nového zákona. Na spasenie sú potrebné dve veci: viera v Ježiša Krista (v evanjelium: v identitu Ježiša a jeho dielo vykúpenia na kríži) a pokánie.

Zacheus prijal Pána Ježiša nielen do svojho domu, prijal ho aj do svojho srdca, vierou ho prijal ako Krista, toho Bohom zaslúbeného Spasiteľa. Vieme to nielen podľa toho, že Pán Ježiš vydal svedectvo o Zacheovej spásе, ale aj podľa toho, že viera, ktorá je neviditeľná, skrytá v srdci, sa prejavuje ovocím, poslušnosťou, skutkami, pôsobí skrze lásku. To vidíme na tom, ako Zacheus ide rozdať polovicu svojho majetku chudobným a ako ide vynahradiť štvornásobne to, čo nakradol a olúpil. Súčasťou pokánia na spasenie je aj vykonanie nápravy a obrátenie v živote človeka.

Tak, ako sa Pán Ježiš v Jerichu pozval k Zacheovi domov, tak sa i dnes v evanjeliumu pozýva vstúpiť do našich sŕdc. Ako zareagujeme?

*„Lebo syn človeka prišiel hľadať
a spasiť to, čo bolo zahynulo.“*
Lukáš 19:10

Peter Vajda

Poznámka redakcie k heslu „colník“:

colník, lat.: *publicanus*, odtiaľ *publikán*, t.j. človek zamestnaný vo verejnej dôchodkovej službe (daňovej správe). Bol členom spoločenstva (družstva), ktoré si od rímskej vlády prenajímalo právo v rímskych provinciách vyberať nepriame dane, poplatky a clo.

Colníci boli kategorizovaní do rôznych stupňov podľa toho, ako podliehali vládcovi jednotlivých provincií. Vládca (prokurátor) vo verejnej dražbe prenajal vyberanie daní *správcom dôchodkov*, ktorý vo väčšine prípadov bol z pološľachtického stavu (jazdecké rytierstvo). Ten zase prenajímaj vyberanie daní v určitých okrskoch „vrchným nadcolníkmi“ (alebo: nadcolníkom, alebo: vrchným colníkom) (Lukáš 19:2), ktorí sa zaviazali, že v určitý čas odvedú predpísanú sumu do štátnej pokladne. Boli to spravidla zámožní ľudia, ktorí mohli dať záruku, že slúbenú čiastku odvedú. Nadcolník si zase ustanovil svojich *správcom* a úradníkov (publikánov), ktorí si zase od neho prenajímali právo vyberať clo (dane). Nie je preto divné, že dochádzalo k niekoľkonásobnému vydieraniu (Lukáš 3:12-13).

Poplatky, obzvlášť za dovezený a vyvezený tovar, boli určované ľubovoľne, takže colníci boli nenávidení od všetkých poplatníkov (daňovníkov). Zdá sa, že Zacheus bol nadcolníkom v oblasti Jericha, Matúš bol colníkom (publikánom) v Kafarnaume (Matúš 9:9; Marek 2:14; Lukáš 5:27). V Novom zákone sú publikáni takmer vždy spojovaní

s „hriešnikmi“ – obyčajne ten, kto vykonával toto povolanie (činnosť), bol prehlasovaný za *hriešnika*.

V Judsku a Galilei k všeobecnej nenávisti k nim ako vydieračom pristupoval ešte aj odpor z dôvodov vlasteneckých (opovrhovanie Židom, ktorý slúžil pohanom) a náboženských (vyberanie daní bolo pre každého Žida násilím páchaným na slobode príslušníkov vyvoleného národa; porovnaj Matúš 22:15-22).

Krátka poznámka redakcie k heslu „hriešnik“:

hriešnik – Pomenovaním *hriešnik* sa v Starom zákone obyčajne myslí opak spravodlivých, zbožných. Hriešnik je ten, ktorý sa nedrží Božieho zákona (Desatora; neriadí sa ním; pozri Žalm 1; 50:16-23), nedbá na Boha (Žalm 10:4-11; 36:2-5), spolieha sa na seba a na svoje bohatstvo (Žalm 52:9) – stručne: nemá správny pomer k Zákonu, a tým sa stavia proti Bohu. V starozákonnej dobe mohol byť hriešnikom (= bezbožníkom) Izraelita rovnako ako pohan (príslušník iného národa). Označenie *hriešnik* sa stalo výrazom najhlbšieho opovrhnutia a takmer nadávkou.

V novozákonnej dobe slovom *hriešnik* je označovaný človek, ktorý, vo farizejskom ponímaní a bežnej hovorovej reči, vedome žije v rozpore so Zákonom buď svojou *ne-mravnosťou* alebo *povoláním* (Matúš 9:9-11; Lukáš 7:37-39; Lukáš 19:7, a iné), rovnako ako aj ten, kto sa nepodriaďuje farizejským predpisom a farizejskému výkladu Zákona – v takomto slova zmysle v očiach farizejov aj Ježiš bol hriešnik (Matúš 12:1-2, 15:1-2, a iné) a samozrejme aj príslušníci iného národa (pohania).

Rozdiel medzi služobníkmi hriechu (*hriešnikmi*; Rímskym 6:17) a medzi tými, ktorí boli vyslobodení z hriechu (Rímskym 6:18), je v Novom zákone skutočný a veľmi dôležitý. Tento rozdiel ale nie je založený na ľudskej samospravodlivosti, ale na Božom čine v Ježišovi Kristovi. Len Božia milosť v Ježišovi Kristovi, prijatá veriacim srdcom, činí z hriešnika človeka ospravedlneného pred Božím súdom (Rímskym 5:1, 6:17-23, 8:1, a iné; pozri aj *Solas* číslo 10, jar 2011: *Ospravedlnený v Kristovi*).

Piata kniha Knihy Žalmov

Piata kniha žalmov je posledná kniha z Knihy Žalmov. V tomto článku chceme urobiť prehľad tejto knihy, objaviť v nej nosné témy a uchopiť ich tak, aby sme z nich dostali požehnanie a ponaučenie. Tým, že je to posledná kniha, môžeme očakávať, že v nej nájdeme vyvrcholenie celej Knihy Žalmov.

Úvod

Piata kniha žalmov je zvláštna tým, že je najdlhšia. Nachádza sa v nej 44 žalmov, a to od Žalmu 107 až po Žalm 150. Nájdeme v nej najdlhší žalm a tým je Žalm 119, ktorý obsahuje 176 veršov. Rovnako v nej nájdeme aj najkratší žalm a tým je Žalm 117, ktorý má len 2 verše.

Piata kniha žalmov obsahuje najčastejšie citovaný verš v Novom zákone. Je to verš 1 zo Žalmu 110: „*Hospodin riekol môjmu Pánovi: Sed' po mojej pravici, dokiaľ nepoložím tvojich nepriateľov za podnož tvojim nohám.*“ O Žalme 110 môžeme povedať, že je to *najkristocentrickejší* žalm v celej Knihe Žalmov. Je vyvrcholením všetkých žalmov, ktoré opisovali jednotlivé aspekty Kristovho úradu a jeho osoby. Je plný Krista, upriamený na Krista a obsahuje opis jeho mesiášskej práce.

Piata kniha je vrcholiacou knihou Knihy Žalmov. Obsahuje nielen vrcholiaci opis Krista, ale obsahuje aj najviac zlorečiaci žalm, aký existuje v celej Biblii. Je to Žalm 109, ktorý sa neskôr apoštolmi vzťahuje priamo na Judáša: *Jeho dní nech je málo, jeho úrad nech vezme iný.*“ (verš 8). Toto sa naplnilo presne na Judášovi. Žalmom 109 končia zlorečiace žalmy.

Ktoré slovo by sme použili, ak by sme tému celej Piatej knihy mali vystihnúť, opísať jedným slovom? Bolo by to slovo *hallelujah* (podľa prekladu prof. Roháčka) alebo *haleluja* (podľa evanjelického prekladu). Tému knihy by sme teda charakterizovali slovom *oslavujte* alebo *oslavovať* – oslavujte Hospodina.

Niektoré preklady pôvodné slovo stojace na tomto mieste prekladajú aj slovom *ďakovať*, lebo pôvodné hebrejské slovo sa dá preložiť aj *ďakovať* a aj *oslavovať*, teda vyjadrovať Bohu vďaka alebo prinášať mu slávu, alebo prinášanie mu vďaky. Všetky tieto preklady sú možné a v tejto knihe slová *oslavovať*, *ďakovať*, *chváliť* nachádzame od začiatku až do konca.

Na konci knihy sú žalmy, ktoré začínajú a aj končia slovom *haleluja*. Aký je význam slova *haleluja*?

Slovo *haleluja* (*hallelujah*) sa skladá z dvoch slov. Prvá časť je *halelu* (*hallelu*) a druhá časť je slovo *ja* (alebo *jah*; hláska -h- sa nevyslovuje). Slovo *jah* je skrátením hebrejského Božieho mena *Jahve*, ktoré v našich prekladoch Biblie máme preložené slovom *Hospodin*.

Halelu (*hallelu*) je imperatív, rozkazovací spôsob: *oslavuj!* alebo *oslavujte!* Význam slova *haleluja* (*hallelujah*) teda

je: *Oslavujte Jahveho!* Alebo v zmysle našich prekladov: *Oslavujte Hospodina!*

Pamätajte, že pritom tu nejde len o akt oslavovania Hospodina, ale ide o príkaz oslavovať Hospodina (!). Takže všade, keď je napísané *haleluja* (*hallelujah*), ide o príkaz: *Oslavuj/Oslavujte Hospodina!* (nezabúdajme na výkričník).

Štatistický pohľad na celú Piatu knihu vedie k tomu, že zisťujeme, že skoro každý žalm vyzýva (prikazuje) oslavovať Hospodina, a to buď slovom *hallelujah/haleluja* (skrátenu formou) alebo rozpisanou formou: *Oslavuj/Oslavujte Hospodina!*

Rozdelenie Piatej knihy

Toto je dlhá kniha a nachádzame v nej skupiny (sekcie) žalmov, v ktorých sa rozvíja rovnaká alebo veľmi podobná téma. Kniha je prirodzene štruktúrovaná do 7 sekcií.

1. sekcia: Žalmy 107 – 112

Žalm 107 – Žalm 112 sú úvodné žalmy do Piatej knihy. Žalmy 111 – 112 sú dvojicou, ktorá začína slovom *Haleluja*.

2. sekcia: Žalmy 113 – 118

Skupina žalmov 113 – 118 sa nazýva *egyptský halel* alebo *egyptská chvála*. Je to tak preto, lebo týchto šesť žalmov sa tematicky dotýka vyslobodenia z Egypta a týchto 6 žalmov sa spievalo na Veľkú noc, presnejšie v deň, keď zabili a jedli paschálneho baránka. Pred jedlom spievali Žalm 113 a 114 a po jedle spievali Žalmy 115 až 118. Tieto žalmy v izraelských domácnostiach (rodinách) spievali spoločne.

3. sekcia: Žalm 119

Téma žalmu: Božie slovo.

4. sekcia: Žalmy 120 – 134

Sekcie 15 žalmov, ktoré voláme *pútnické žalmy*. Sú to žalmy, ktoré spievali pútnici, keď 3x do roka, na Veľkú noc, na Deň zmierenia a na Letnice putovali zo všetkých krajov Izraela do Jeruzalema. Sú to žalmy, sú to piesne, predpísané na cestu hore do Jeruzalema. Ich cieľom bolo nastaviť mysle pútnikov, idúcich na sviatky do Jeruzalema, na uctievanie.

5. sekcia: Žalmy 135 – 139

Tieto žalmy je dobré nazvať *Piesne vďakvyzdania* alebo *Piesne oslavné*.

6. sekcia: Žalmy 140 – 145

Všetky tieto žalmy sú Dávidove a všetky majú rovnakú tému. Sú to Dávidove modlitby za ochranu od osídla, za ochranu pred nepriateľmi, pred pokušeniami, za vytrhnutie z rúk nepriateľov, atď.

7. sekcia: Žalmy 146 – 150

Všimnite si, každý žalm začína a končí slovom *Haleluja*. Preto je najjednoduchšie nazvať ich *Haleluja žalmy*. V židovstve sa zvyknú nazývať *druhý halel*.

Každá predchádzajúca kniha Knihy Žalmov končí požehnaním: *Nech je požehnaný Hospodin*. Spomíname si? Aj táto kniha tak končí. Končí, ale nielen jedným-dvoma veršami obsahujúcimi slovo *haleluja*, ale takými sú všetky žalmy tejto sekcie. Končí pri tom, že cez všetky starosti, problémy, cez všetky výzvy života, cez všetko, čím prechádzame, skončíme tam, kde môžeme Boha oslavovať: Pred Božím trónom – a Piata kniha Knihy Žalmov nás dovádza práve sem.

To bolo štruktúrovanie knihy do 7 sekcií. V ďalšom sa pozrieme na to, čo jednotlivé sekcie chcú povedať, čo učia.

1. sekcia

Táto sekcia je tematicky veľmi rôznorodá, preto sme žalmy v nej nazvali *Úvodné žalmy*.

Žalm 107 je známy ako pútnický žalm. Je to žalm o tých, ktorí putujú týmto svetom, stretávajú sa s rozličnými problémami, ťažkosťami, obracajú sa na Hospodina a on ich zachraňuje. Tento žalm stavia naše uctievanie a náš život do kontextu púte a pútnictva. Na tejto zemi nemáme zostávajúci domov. Naša vlasť, naša otcina je v nebesiach, ktorú očakávame. Peter píše: Sme pútnikmi. Tento žalm hovorí presne toto: Na tejto zemi sme len pútnikmi. Je to pútnická pieseň, ktorá vedie k oslave Hospodina. Máme ho oslavovať za jeho záchranu a za to, čo pre náš život robí denne. Všetko začne veľkou záchranou, keď nám dal prvýkrát pokánie a vieru, a potom skúsenosť jeho záchranu pokračuje každý deň.

Žalm 108 je „ranná pieseň“: „*Prebud' sa, harfo i citaro; nech zobudím rannú zoru!*“ (verš 3). Je to žalm, ktorý nás upriamuje od rána oslavovať Pána za jeho milosť.

Žalm 109 je zlorečiaci žalm. Sú v ňom vyslovené hrozné kliatby nad človekom, ktorý sa postaví proti Pánovi Ježišovi Kristovi, ktorý je v tomto žalme typizovaným Dávidom. Žalm hovorí o tom, ako skončia tí, ktorí sa otočia chrbtom k živému Bohu. Poznali Pána, ktorý ich vykúpil, a napriek tomu sa od neho odvrátili a išli nielenže po ceste bezbožnosti, ale priam protivenia sa mu. Odpoveďou na takýto stav je ich prekliatie. Tento žalm sa vzťahuje priamo na Judáša, ale Judáš nie je sám, ktorý sa otočil Bohu chrbtom a ktorý zradil

Krista. Témou tohto žalmu je varovanie pred odstúpením od živého Boha a výzva ostávať v jeho uctievaní.

Žalm 110. Je to Dávidov žalm, ale všimnime si, že tento žalm nehovorí typologicky, pretože hovorí priamo: „*Hospodin riekol môjmu Pánovi.*“ (verš 1). Tu Dávid hovorí: Hospodin, Jahve, riekol môjmu Pánovi. Tento žalm je často citovaný v Novom zákone, pretože toto je žalm, ktorý v Starom zákone priamo odkazuje na Krista ako osobu odlišenú od Otca, ktorý je Dávidovým Pánom. V iných prekladoch je tento verš prekladaný nasledovne: „Pán riekol môjmu Pánovi“ a to je presný preklad gréckeho textu.

Tento žalm je plný Krista. Hovorí o jeho sile: „*Hospodin vyšle berlu tvojej sily zo Siona povediac: Vládni prostred svojich nepriateľov!*“ (verš 2). Hovorí o jeho kňazstve: „*Hospodin prisahal a nebude želiť: Ty si kňaz naveky podľa poriadku Melchisedekovho.*“ (verš 4). Tento žalm hovorí o úradoch Ježiša Krista: o Kristovom kráľovstve, o Kristovom kňazstve (verš 4), o Kristovom víťazstve a súde (verše 5 a 6). Vidíme, že aj Starý zákon hovorí o Kristovi a hovorí, že Kristus je Boh.

Žalmy 111 a 112. Prvý (111) opisuje, aký je Hospodin a druhý (112), akým je človek, ktorý žije s Hospodinom – to je opis spravodlivého muža. Toto je kolekcia úvodných žalmov, ktoré majú rôzne témy, ale vo všetkých je spoločné to, že vedú k uctievaniu a k chvále Hospodina.

2. sekcia

Tieto žalmy, *egyptský halel*, súvisia s jednou veľkou centrálnou témou a tou je: Vykúpenie a paschálny baránok. Žalmy upriamujú na tému vykúpenia.

Žalm 113 hovorí, Hospodin núdzneho vyzdvihuje z prachu, vyvyšuje chudobného.

Žalm 114. Aké to bolo, keď Izrael išiel z Egypta. Aké to bolo, keď Hospodin zachraňoval, keď vykupoval svoj ľud. Tieto dva žalmy (113 a 114) sa spievali predtým, ako sa začal jesť paschálny baránok.

Žalmy 115 až 118 sa spievali po skončení jedenia baránka. Matúš 26:30 uvádza: „*A zaspievajúc pieseň vyšli na Olivový vrch.*“ Niet dôvod pochybovať, že Pán Ježiš s učeníkmi ten paschálny večer pred ukrižovaním tieto žalmy spievali. Niet dôvod pochybovať o tom, že posledná pieseň, ktorú vtedy zaspievali, bol *Žalm 118* a ten musel veľmi posilniť Pána Ježiša pred tým, čo ho čakalo. Lebo presne *Žalm 118* je o ňom. Je o zrade, o tom, ako ho Hospodin potom vyslobodí, a o tom, že kameň, ktorý zavrhlí staviteľia, stal sa uholným kameňom. *Žalm 118* je plne kristocentrický žalm.

Žalmy 113 – 118 sú dobrým miestom, na ktoré máme prichádzať. Môžeme si spomínať na naše skúsenosti, keď on milostivo zasiahol do nášho života tak, ako zasiahol v prospech Izraela v Egypte, ktorý tam bol v otroctve. Môžeme rozjímať nad Baránkom, ktorý bol zabitý pre nás – Pánom Ježišom Kristom a potom ďakovať: „*Nie nám, Hospodine, nie nám, ale svojomu menu daj česť pre svoju milosť, pre svoju pravdu!*“ (*Žalm 115:1*) a ďalšie žalmy tejto sekcie.

3. sekcia

Sem sme zaradili len jeden žalm a to *Žalm 119*. Verš 7: „*Oslavovať ťa budem v úprimnosti srdca, keď sa budem učiť súdom tvojej spravodlivosti.*“

Kľúč k *Žalmu 119* je tento: Je zrejmé, že žalm je o Božom slove, ale Božie slovo v tomto žalme je opisované niekoľkými výrazmi. V tomto žalme je ôsmimi hebrejskými slovami odkazované na Božie slovo, ktoré je pomenované rôznymi výrazmi. Napr. verš 44: „*Budem ostríhať tvoj zákon vždycky, na veky vekov.*“ Božie slovo je v tomto verši pomenované: *zákon, zákon Hospodinov*. Jednoducho je to výraz, ktorý autor žalmu používa na pomenovanie *Božieho slova*. Nie všade slovo *zákon* znamená Desať Božích prikázaní. *Zákon* môže znamenať aj princíp. V liste Rímskym 8 na niektorých miestach môže znamenať: všetky spisy Starého zákona. Môže znamenať 5 kníh Mojžišových, ale môže znamenať Božie slovo, ako Božie zvláštne zjavenie, ktoré nám je dané, a na tomto mieste slovo *zákon* znamená presne toto. To, čo Boh zjavil o sebe. Aký význam nadobúda slovo *zákon*, musíme rozlišovať podľa kontextu daného miesta.

Ďalšie pomenovanie Božieho slova je uvedené vo verši 2: „*Blahoslavení, ktorí ostríhajú jeho svedectvá, ktorí ho hľadajú celým srdcom.*“ *Svedectvá Hospodinove* je to, čo osvedčuje Hospodin, teda je to Božie slovo.

Božím slovom sú pomenované jeho *prikázania*: „*Pokarhal si pyšných, zlomených, ktorí blúdia od tvojich prikázaní.*“ (verš 21). Tak je to aj vo verši 166.

Niektoré preklady namiesto slova *prikázania* uvádzajú slovo *nariadenia* ako niečo, čo Boh nariadil, čo si želá, čo zjavil ako svoju vôľu pre nás.

Vo verši 8 je použité slovo *ustanovenia*: „*Budem ostríhať tvoje ustanovenia.*“ *Ustanovenia* – to je niečo, čo Hospodin stanovil (je to jeho slovo), a tak sa to má diať.

Vo verši 7 je použité slovo *súdy* – *Hospodinove súdy*: „*Oslavovať ťa budem v úprimnosti srdca, keď sa budem učiť súdom tvojej spravodlivosti.*“ V evanjelickom preklade slovo *súd* prekladajú ako *spravodlivé právo*.

Vo verši 11 je Božie slovo označené slovom *reč*: „*Vo svojom srdci som ukryl tvoju reč, aby som nezhrešil proti tebe.*“ Na čo tu myslí žalmista? Na Božie slovo, ktoré mu bolo čítané, ktoré on počul a uchoval si ho vo svojom srdci. Myslí na to, čo mu Boh povedal.

Ďalším pomenovaním je slovo *cesta* (hebrejsky *derek*): „*Vyvolil som cestu pravdy...*“ (verš 30) – vyvolil som si cestu.

Spomenuté slová odkazujú na Božie slovo. A to je kľúč k pochopeniu Žalmu 119, pretože vždy, keď ich čítame, si povieme: Tu sa myslí na Božie slovo, na to, čo Boh hovoril. Jednotlivé pomenovania majú svoje významové odtiene, ale vždy je to odkaz na Božie slovo.

Túto sekciu sme uviedli veršom 7. Teraz si položíme otázku: Z čoho vychádza, z čoho čerpá naša oslava Hospodina, keď verš hovorí: „*Oslavovať ťa budem v úprimnosti srdca, keď sa budem učiť súdom tvojej spravodlivosti.*“ Odpoveď: Vychádza z Božieho slova. V tomto žalme nachádzame oslavovanie, ktoré ide celou knihou žalmov a je prepojené s Božím slovom. Predtým bolo prepojené s vykúpením.

Pamätajte si, že Božie slovo a uctievanie sú prepojené. Nedajú sa oddeliť. Tam, kde sa nečíta Božie slovo alebo sa číta málo, kde sa nekáže Božie slovo alebo sa káže málo, prejaví sa to v nedostatočnom duchovnom uctievaní, pretože pravé uctievanie je v duchu a v pravde (Ján 4:23). A aby sme uctievali v pravde,

musíme byť závislí na pravde, ktorú Boh zjavil tak, že jeho slovo sa bude čítať a že sa bude kázať. To potom v nás spôsobí odpoveď, že ho budeme oslavovať v úprimnosti srdca – verš 7, keď sa budeme učiť tvojmu slovu (súdom tvojej spravodlivosti).

4. sekcia

Pútnické piesne: *Žalmy 120 – 134*. Kedy otvoríme tieto žalmy? Návrh je: pred každým zhromaždením. Vyberme si aspoň jeden z nich, pretože pútnické piesne (tieto žalmy), mali pripraviť myseľ a srdcia tých, čo išli uctievať Hospodina do Jeruzalema. Tento zámer ostáva aj pre nás, keď ideme do zhromaždenia.

To, že je žalmov 15, o niečom hovorí. Minimálne o tom, že Boh očakáva, že sa vážne pripravíme, keď pôjdeme na uctievanie. Izraelci nešli do Jeruzalema nepripravení.

Teraz nechodíme uctievať Boha do Jeruzalema, ale chodíme ho uctievať s Božím ľudom. Dnes je chrámom cirkev. Nemyslí sa budova, ale cirkevný zbor, zhromaždenie vykúpených na tom či onom mieste, ktorí sa stretávajú a uctievajú v duchu a v pravde Pána Ježiša Krista a trojedinného Boha Otca a Syna a Svätého Ducha.

5. sekcia

Žalmy 135 – 139 sú témy na uctievanie, chválu, oslavu, vdákyvdania.

6. sekcia

Tu je skupina Dávidových žalmov 140 – 145. Náš život na tejto zemi je stále v nebezpečenstvách a hrozí nám neustále mnoho zlého: žijeme v osídľach a v pokušení. Veľakrát sme v boji a sme

prenasledovaní. O tomto Dávid píše. Je v nebezpečenstve a prosí o vytrhnutie a ochranu.

A ako to súvisí s našim oslavovaním? Vysvetľuje to Žalm 142 a verš 8: „*Vyved' moju dušu zo žalára!*“ myslí sa na všetko, čo ho tlačí, čo ho obmedzuje – „*aby som oslavoval tvoje meno.*“ Aké je spojenie medzi Dávidovou situáciou a oslavou Božieho mena? Také, že sú časy, keď potrebujeme poznať Božie vyslobodenie a prosiť oň, aby sme potom mohli oslavovať Božie meno za to, čo urobil, keď nás vyslobodil. Keď sme v ťažkostiach, prechádzame ťažkými obdobiami, tak

biblická reakcia na danú situáciu nie je sedieť a ľutovať sa, ale biblická reakcia je volať na Hospodina a povedať mu: Pane, keď ma vyslobodíš, o to viac ťa budem oslavovať a uctievať tvoje meno. Potrebujeme byť v zápasoch, aby sme si uchovali uctievanie.

7. sekcia

Žalmy 146 – 150. Toto je *druhý haleb* alebo *oslava Hospodina*. Žalmy nás učia (nastavujú), akým spôsobom uctievať a ako v uctievaní pristupovať k Pánovi.

Tol'ko k Piatej knihe Knihy Žalmov.

Žalm 145

Vyvyšovať ťa budem, môj Bože, Kráľu, a budem dobrorečiť tvojmu menu na večné veky. Každého dňa ti budem dobrorečiť a budem chváliť tvoje meno na večné veky. Veľký je Hospodin a veľmi chválený, a jeho veľkosť je nevystihnuteľná. Pokolenie vychalovať bude pokoleniu tvoje skutky a budú zvestovať tvoju mnohú silu hrdinskú. O nádhere slávy tvojho veličenstva a o tvojich predivných veciach budem vravieť.

Nech hovoria o sile tvojich strašných zázrakov, a ja budem rozprávať tvoju veľkosť.
Rozhlasovať budú pamäť tvojej veľkej dobroty a budú plesať nad tvou spravodlivosťou.
Milostivý a ľútoslivý je Hospodin, dlho zhovievajúci a veľkej milosti.
Hospodin je dobrý všetkým a jeho zľutovania nado všetky jeho skutky.
Oslavovať ťa budú, Hospodine, všetky tvoje skutky, a tvoji svätí budú ti dobrorečiť.
Vravieť budú o sláve tvojho kráľovstva a hovoriť o tvojej hrdinskej sile.
To všetko nato, aby oznámili synom človeka jeho hrdinskú silu a slávu nádhery jeho kráľovstva.
Tvoje kráľovstvo je kráľovstvom všetkých vekov a tvoje panovanie nad jedným každým pokolením.
Hospodin podopiera všetkých padajúcich a narovnáva všetkých zohnutých.
Oči všetkých hľadajú v nádeji k tebe, a ty im dávaš ich pokrm na jeho čas.
Otváraš svoju ruku a nasycuješ každého živočícha svojou dobrotivosťou.
Hospodin je spravodlivý vo všetkých svojich cestách a svätý vo všetkých svojich skutkoch.
Hospodin je blízky všetkým, ktorí ho vzývajú, všetkým, ktorí ho vzývajú v pravde.
Činí vôľu tých, ktorí sa ho boja, čuje ich krik a pomáha im.
Hospodin ostríha všetkých, ktorí ho milujú, ale zahladí všetkých bezbožníkov.
Moje ústa budú hovoriť chválu Hospodinovu, a každé telo bude dobrorečiť menu jeho svätosti na večné veky.

Solas č. 16, jeseň 2012

Časopis *Solas* vydáva občianske združenie Solas, Smreková 11, 010 07 Žilina 7.
Je evidovaný ministerstvom kultúry SR pod číslom EV 22/08.

Vychádza štyrikrát do roka.
Je nepredajný. Odberateľom ho zasielame bezplatne.

Tlač: Alfa print, s.r.o. Martin, www.alfaprint.sk

*Žiadosti o zaradenie do zoznamu odberateľov pošlite na poštovú
alebo e-mailovú adresu redakcie.*

Dobrovoľné finančné príspevky a dary môžete posilať na účet:
Z územia Slovenska: VÚB Žilina, číslo účtu: 2486916455/0200;
Z Českej republiky: Poštovní spořitelna, číslo účtu: 247761864/0300
Zo zahraničia: č. ú. v tvare IBAN: SK08 0200 0000 0024 8691 6455,
SWIFT: SUBASKBX; VÚB, Mlynské nivy 1, SK 829 90 Bratislava 25, Slovakia.

Fotografie: Redakcia *Solas*

Zodpovedný redaktor: Drahoslav Vajda

Adresa redakcie: Redakcia *Solas*, Smreková 11, 010 07 Žilina 7

Tel.: 0948 444 155;

e-mail: redakcia.solas@solas.sk

www.solas.sk; blog.solas.sk

ISSN 1337-883X

SOLA SCRIPTURA
SOLUS CHRISTUS
SOLA GRATIA
SOLA FIDE
SOLI DEO GLORIA

Solas

**A Jonáš vyšiel z mesta, sadol si od východu mesta,
spravil si tam búdu a sadol si do nej, do tône,
dokiaľ by nevidel, čo bude s mestom.**

Jonáš 4:5

Jedine Bohu patří sláva

**Časopis Solas je, alebo sa môže stať, aj Vaším časopisom.
Čítajte a rozširujte ho. Prispievajte svojimi článkami, svojím svedectvom.
Podporujte ho modlitebne, podporujte ho finančne.**

www.solas.sk